แผนการสอน

วิชา ความเป็นครูทหาร

โรงเรียนครูทหาร กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

ชื่อผู้สอน น.ท.ศรัณย์ภัสส์ วรธงไชย

<u>วัตถุประสงค์ของบทเรียน</u>

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความเป็นครูทหาร สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

<u>วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม</u>

๑. นักเรียนแต่ละคนสามารถบอกคุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหารได้อย่างถูกต้อง

๒. นักเรียนแต่ละคนสามารถอธิบายลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างถูกต้อง

๓. นักเรียนแต่ละคนสามารถอธิบายการจัดการความรู้ของครูได้อย่างถูกต้อง

๔. นักเรียนแต่ละคนสามารถยกตัวอย่างการเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครูได้อย่างถูกต้อง อย่างน้อย ๓ ตัวอย่าง

๕. นักเรียนแต่ละคนสามารถอธิบายการเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้อง

<u>เนื้อหาวิชา/หัวข้อบรรยาย</u>

๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร

๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

๓. การจัดการความรู้ของครู

๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู

๕. การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

<u>กิจกรรมการเรียนการสอน</u>

๑. กิจกรรมของครู

- บรรยาย
- ซักถาม
- ตอบข้อซักถาม
- สังเกต
- ประเมิน

๒. กิจกรรมของผู้เรียน

- อ่านเอกสารประกอบการบรรยาย
- ฟังการบรรยาย
- ซักถาม
- ตอบคำถาม

สื่อการเรียนการสอน

๑. สำหรับครู

- Power point
- เอกสารประกอบการบรรยาย
- คลิปวิดีโอ

๒. สำหรับผู้เรียน

- สื่อประกอบการบรรยาย
- เอกสารประกอบการบรรยาย

การวัดผล

ทดสอบทางทฤษฎี โดยใช้แบบสอบชนิดเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก (จำนวน ๓๐ ข้อ)

เอกสารอ้างอิง

กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2562). *คู่มือครูทหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานวิชาชีพครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2557). *หลักการสอนและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2560). *จิตวิทยาครู: แนวทางการเข้าใจและพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธีรวัฒน์ แก้วสุวรรณ. (2560). *จิตวิทยาการเรียนรู้และการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *หลักจิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประวิต เอราวรรณ์. (2558). *เทคนิคการสอนและการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2558). *จรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลิกภาพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2553). *จิตวิทยาการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตารางวิเคราะห์หลักสูตร/ข้อสอบ

พฤติกรรม / เนื้อหา	พุทธิพิสัย (๓๐ คะแนน)						รวม	ลำดับความสำคัญ	จำนวนชั่วโมง
	รู้จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์			
๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูทหาร	/	/	/	/	/	-	๖	๑	๑
๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ	/	/	/	/	/	-	๖	๒	๑
๓. การจัดการความรู้ของครู	/	/	/	/	/	-	๖	๓	๑
๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู	/	/	/	/	/	-	๖	๔	๑
๕. การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู	/	/	/	/	/		๖	๕	๑
รวม	๕	๕	๑๐	๕	๕	-	๓๐	-	๕

การเตรียมตัวของผู้เรียน

ผู้เรียนศึกษาเอกสารประกอบการบรรยายล่วงหน้า ๑ วัน

แผนนำเสนอบทเรียน

ครูเรียกความสนใจโดยให้ชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับบทบาทที่หลากหลายของทหาร จากนั้นโยงเข้าสู่เรื่องที่จะทำการสอนคือเรื่อง “ความเป็นครูทหาร” แล้วกระตุ้นให้อยากเรียนโดยบอกถึงประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนและประโยชน์ทางอ้อม เสริมแรงจูงใจ บอกแนวทางในการเรียนและบอกถึงเนื้อหาวิชาทั้ง ๕ หัวข้อ คือ ๑.คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร ๒.การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ ๓.การจัดการความรู้ของครู ๔.การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู ๕.การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เสร็จแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่การสอนเนื้อหาวิชาหัวข้อแรก เมื่อสอนจบแต่ละเนื้อหาวิชา ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามแล้วสรุปย่อย และเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาวิชาหัวข้อต่อไป เมื่อสอนจบเนื้อหาวิชาหัวข้อสุดท้าย ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม จากนั้นครูสรุปบทเรียนตามเนื้อหาวิชาที่ได้สอนไปแล้ว โดยเน้นสาระสำคัญของแต่ละเนื้อหาวิชาอีกครั้งตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยเรียงลำดับตามเนื้อหา แล้วกระตุ้นซ้ำ และย้ำถึงความสำคัญของความเป็นครูทหาร ตามด้วยวัตถุประสงค์ของบทเรียนและประโยชน์ทางอ้อม พร้อมทั้งเสริมแรงจูงใจและบอกแนวทางศึกษาเพิ่มเติม แล้วจึงจบบทเรียนด้วยการให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ครูทหาร

ส่วนที่ ๒

การนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นเรียกความสนใจ

ครูเรียกความสนใจโดยให้ชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับบทบาทที่หลากหลายของทหาร จากนั้นโยงเข้าสู่เรื่องที่จะทำการสอนคือเรื่อง **“ความเป็นครูทหาร”**

กระตุ้นให้อยากเรียน

ความรู้ที่นักเรียนจะได้รับก็คือ นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความเป็นครูทหาร สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำหน้าที่ครูทหาร นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้นี้ไปแนะนำ เผยแพร่และบอกต่อให้กับผู้อื่นที่สนใจต่อไปได้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว และวิชานี้สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและไม่ยุ่งยากเลย เพียงแค่นักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจฟัง การเรียนในวันนี้ ครูจะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ใช้เวลาในการบรรยายประมาณ ๔ ชั่วโมง ในระหว่างที่ครูทำการบรรยายอยู่นั้น หากนักเรียนมีข้อสงสัย สามารถซักถามได้ตลอดเวลา โดยครูจะบรรยายตามลำดับเนื้อหาวิชา ตามหัวข้อต่อไปนี้

เนื้อหาวิชา/หัวข้อบรรยาย

๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร

๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

๓. การจัดการความรู้ของครู

๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู

๕. การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

เชื่อมโยง (จาก “การนำเข้าสู่บทเรียน” เข้าสู่ “เนื้อหาวิชา”)

อาชีพทหารและอาชีพครู ล้วนมีบทบาทและภารกิจที่แตกต่างกัน บทบาทเป็นสิ่งที่จะสะท้อนถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ๒ อาชีพนี้ แล้วจะทำอย่างไร หากเราจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของทั้ง ๒ อาชีพนี้ไปพร้อม ๆ กันซึ่งบทบาทที่ปฏิบัติ อาจจะเหมือนกัน คล้ายกันหรือแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เราเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูทหาร เราก็ควรทราบถึง **(หัวข้อ ๑.)** คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร เป็นหัวข้อแรก

เนื้อหาวิชา

๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๑ คุณลักษณะของครูทหาร

๑.๑.๑ ความรู้

๑.๑.๑.๑ รู้เรื่อง ที่จะทำการสอนเป็นอย่างดี โดยต้องรู้ให้มากเพื่อที่จะพูดให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายที่สุด โดยศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ได้ทำการสอน ต้องรู้ข้อมูลเชิงลึกและรู้จริงในเรื่องนั้น ๆ

๑.๑.๑.๒ รู้คุณค่า ไม่สอนแบบขอไปที และเรื่องที่สอนต้องมีความทันสมัย

๑.๑.๑.๓ รู้หลักจิตวิทยา ต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน คือ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละช่วงวัยเช่น วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว และวัยชรา ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีระยะเวลาในการให้ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เท่ากัน

๑.๑.๒ ความรัก

๑.๑.๒.๑ ทัศนคติที่ดี (Attitude) หมายถึง แนวโน้มหรือความโน้มเอียงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล กลุ่มบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ โดยทัศนคติจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นจะมองสิ่งนั้นในทาง บวก (ชอบ เห็นด้วย) หรือในทาง ลบ (ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย) และส่งผลต่อการแสดงออกหรือการตัดสินใจของเขา ครูทหารที่มีทัศนคติที่ดีสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น

๑) ความกระตือรือร้น

๒) การตรงต่อเวลา

๓) ความเป็นกันเองกับผู้เรียน

๑.๑.๒.๒ ความประพฤติที่ดี

๑) ความมีมารยาท

๒) ความเมตตากรุณา

๓) ความจริงใจ

๑.๑.๓ ความสามารถ

หมายถึง การที่ครูทหารมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถนี้ไม่ได้หมายถึงเพียงความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม การวางแผนและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน และสถานการณ์จริงทางทหาร

“บุคลิกภาพ” หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แสดงออกทางพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ การพูดจา การแต่งกาย และการวางตัว ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นตัวตนของบุคคลนั้น บุคลิกภาพเกิดจาก

การผสมผสานของปัจจัยทางพันธุกรรม สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ชีวิต จึงทำให้แต่ละคนมีบุคลิกภาพแตกต่างกันไป

ในทางการศึกษาและการเป็นครู “บุคลิกภาพของครู” หมายถึง ลักษณะท่าทาง การพูด การแต่งกาย และการวางตัวที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อถือ ศรัทธา และบรรยากาศในการเรียนรู้

๑.๑.๓.๑ บุคลิกภาพของครูทหาร

๑) ปรากฏกาย

“การปรากฏกายของครูทหาร” หมายถึง การแสดงออกของครูทางกายภาพและภาพลักษณ์ของครูทหารที่ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นได้ ทั้งในด้านการแต่งกาย ท่าทาง สีหน้า การวางตัว และการแสดงออกอย่างเหมาะสม การปรากฏกายที่ดีสะท้อนถึง ความน่าเชื่อถือ ความเป็นมืออาชีพ และความน่าเคารพของครู

๒) การใช้สายตา

การใช้สายตาของครูทหารกับผู้เรียน หมายถึง วิธีที่ครูใช้ดวงตาในการสื่อสารกับผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ “ภาษาท่าทาง” หรือ “การสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Communication)” ที่มีความสำคัญมากในการสอน เพราะสายตาของครูสามารถสื่อถึงความรู้สึก ท่าที และความตั้งใจได้อย่างชัดเจนกว่าคำพูดหลายเท่า การใช้สายตาที่เหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าครูให้ความสนใจและใส่ใจ ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่อบอุ่นและเป็นมิตร ช่วยควบคุมชั้นเรียนได้โดยไม่ต้องใช้เสียงตะโกน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจฟังและมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น

๓) ท่วงท่าประกอบการพูด

ท่วงท่าประกอบการพูดของครูทหารที่มีต่อผู้เรียน หมายถึง การที่ครูทหารใช้ท่าทาง ร่างกาย และการเคลื่อนไหวประกอบการสอนอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น และไม่ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เกิดความเกร็งหรือกดดัน

๔) การแสดงสีหน้า

เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนที่ส่งผลโดยตรงต่อบรรยากาศและความรู้สึกของผู้เรียน การแสดงสีหน้าของครูทหารที่มีต่อผู้เรียน เป็นการแสดงสีหน้าในระหว่างการทำการเรียนการสอน โดยควรแสดงสีหน้าให้เหมาะสมกับเรื่องราว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในเนื้อหาวิชา กระตุ้นผู้เรียน หลีกเลี่ยงการเป็นคนหน้าตาย เพราะจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเกิดความตึงเครียด ผู้เรียนจะรู้สึกกลัว การแสดงสีหน้าของครูทหารไม่ใช่เพียงเรื่องภาพลักษณ์ภายนอก แต่เป็น “เครื่องมือสื่อสาร” ที่ทรงพลังอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนตีความอารมณ์ ความตั้งใจ และน้ำหนักของเนื้อหาที่สอนในขณะนั้นได้อย่างถูกต้อง

๕) ภาษาที่ใช้

การใช้ภาษาถือเป็น “หัวใจสำคัญของการสื่อความหมาย” ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสายงานทหารที่เนื้อหามักเป็นทางการ มีศัพท์เฉพาะมาก และเกี่ยวข้องกับคำสั่งหรือภารกิจที่ต้อง

เข้าใจอย่างถูกต้อง หากครูทหารใช้ภาษาที่ยากเกินไป ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน จะทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ทันที

๖) การเคลื่อนไหวของร่างกาย

การเคลื่อนไหวร่างกายของครูถือเป็นส่วนหนึ่งของ อวัจนภาษา (Nonverbal Communication) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความรู้สึก การเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ในบริบท “ครูทหาร” ซึ่งต้องมีความเป็นแบบอย่างด้านวินัย สุภาพ บุคลิกภาพดีและมีความเป็นผู้นำ

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างสอนจะส่งผลกระทบต่อหลายมิติ เช่น ความน่าเชื่อถือ ความเคารพ และประสิทธิภาพของการเรียนรู้

๗) การใช้เสียง

การใช้เสียงของครูทหารในการสอน ประกอบด้วย

(๑) ใช้เสียงให้อยู่ระหว่างการ “อ่าน” กับ “การสนทนา”

(๒) การใช้เสียงดังพอเหมาะเพื่อดึงความสนใจ

(๓) การใช้ “น้ำหนักเสียง” เหมือนดนตรี

(๔) การเคารพผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการพูด

๑.๑.๓.๒ ภาวะผู้นำของครู (Teacher Leadership)

ดร.อนันท์ งามสะอาด กล่าวถึง "ภาวะผู้นำของครู" (Teacher Leadership) ไว้ว่า

"ภาวะผู้นำของครู" หมายถึง ครูที่มีการครองตน ครองคน ครองงานเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถโน้มน้าว จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ร่วมมือในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความสุข

โดยมีภาวะผู้นำ (LEADERSHIP) ดังนี้

๑) Learner

คือ เป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้อยู่เสมอ ใฝ่เรียนรู้เพิ่มพูนคุณค่าความเป็นมนุษย์

๒) Example

คือ ครองตนเป็นแบบอย่างได้มีเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี มีความมั่นคงในชีวิตเชื่อถือได้และได้รับการยอมรับนับถือ

๓) Attempt

คือ มีความเพียรพยายามที่จะสร้างและพัฒนาคนตามวิถีชีวิตที่ถูกทางตามวิถีวัฒนธรรมที่ดี มุ่งมั่นสร้างสังคมให้น่าอยู่

๔) Drive

คือ มีแรงขับ จุดประกาย ใจเบิกบาน ในแนวทางวิถีชีวิตที่บริสุทธิ์ มีวิธีการคิดที่ถูกต้อง มีจินตนาการไปสู่จุดหมายที่ชัดเจน

๕) Expert

คือ มีความชำนาญมีมาตรฐานและคุณภาพ สามารถเชื่อมต่อมีความสุขที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เพื่อศิษย์ได้

๖) Responsibility

คือ มีความรับผิดชอบการเรียนการสอน อยากเห็นรอยยิ้มในความสำเร็จของลูกศิษย์ บูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดประโยชน์ต่อส่วนตน ครอบครัว หน่วยงาน ชุมชนและสังคม

๗) Self-confidence

คือ มีความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู แสดงออกถึงความมั่นใจในการถ่ายทอดวิชาความรู้ และประสบการณ์ด้วยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

๘) Human relationship

คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทัศนะที่กว้างไกล เข้าใจตนและผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำงานกับคนอื่น ๆ

๙) Intelligence

คือ มีปัญญา ฉลาด สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

๑๐) Personality

คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับกาลเทศะ

๑.๑.๓.๓ อารมณ์ขัน (Humor)

การใช้อารมณ์ขันของครูทหารในการสอน เป็นทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ที่ช่วยทำให้บรรยากาศการเรียนผ่อนคลาย โดยเฉพาะในบริบทของการฝึกทหาร ซึ่งผู้เรียนอาจเผชิญความกดดันจากกฎระเบียบ ความคาดหวัง และเนื้อหาที่เข้มข้น อารมณ์ขันที่เหมาะสมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทหารสามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้

<u>ซักถามขณะบรรยาย (ข้อ ๑.๑)</u>

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (๑.๑) “คุณลักษณะของครูทหาร” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง **บอก** ให้ครูฟังหน่อยว่า “คุณลักษณะของครูทหารประกอบด้วยอะไรบ้าง ?” (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

๑.๒ บทบาทหน้าที่ของครูทหาร

๑.๒.๑ การเตรียม (4 P’s = 4 of Preparation)

๑.๒.๑.๑ เตรียมตัวเอง (Prepare Yourself)

“ครูทหารควรเตรียมตัวเองในด้านความรู้ ด้านความรัก (ทัศนคติและความประพฤติ) และความสามารถ (บุคลิกภาพในการถ่ายทอด)” แยกเป็น ๓ มิติหลักดังนี้

๑) ด้านความรู้

ครูทหารต้องเตรียมตัวเองด้านความรู้ นั่นคือ ต้องรู้ลึกรู้จริงในเนื้อหาวิชาที่สอน ยกตัวอย่างเช่น

(๑) ทบทวนเนื้อหา ให้เข้าใจโครงเรื่องทั้งหมดของบทเรียน ไม่ใช่แค่จำสไลด์

(๒) รู้ทั้ง หลักการ ทฤษฎี และตัวอย่างจริงทางทหาร เช่น ระเบียบการใช้กำลัง การปฏิบัติในสนาม การใช้อาวุธ การสื่อสาร ฯลฯ

(๓) รู้ “คำถามที่มักถูกถาม” ของผู้เรียนรุ่นก่อน ๆ เพื่อเตรียมคำอธิบายไว้ล่วงหน้า

(๔) ถ้าเป็นเนื้อหาที่มีการปรับปรุง เช่น ยุทธวิธีใหม่ ระเบียบใหม่ ต้องปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย

จุดสำคัญของด้านความรู้ คือ ความรู้ที่แน่นทำให้ครูทหาร “สั่งสอนอย่างมั่นใจ” และทำให้ผู้เรียน “ศรัทธาเชื่อถือ”

๒) ด้านความรัก

ครูทหารต้องเตรียมตัวเองในด้านความรัก นั่นคือการที่ครูทหารต้องมีทัศนคติที่ดีและมีความประพฤติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนทั้งต่อตนเองและผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น

(๑) มีใจรักในการสอนและพัฒนาผู้เรียน ไม่ใช่แค่ทำหน้าที่ให้จบไป

(๒) มองผู้เรียนว่าเป็น “กำลังพลของกองทัพในอนาคต” ไม่ใช่ภาระ

(๓) เตรียมใจว่าจะต้อง อธิบายซ้ำ อธิบายช้า หรือปรับวิธีการพูด เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าใจ

(๔) ควบคุมอารมณ์ ไม่หงุดหงิดง่าย ไม่ประชดประชัน แม้ผู้เรียนบางคนจะช้าหรือมีปัญหาส่วนตัว

ทัศนคติที่ดีจะส่งผลต่อบรรยากาศการเรียน ทำให้ผู้เรียนกล้าถาม กล้าฝึก และเรียนรู้อย่างเต็มที่

๓) ด้านความสามารถ

ครูทหารต้องเตรียมตัวเองในด้านความสามารถ นั่นคือความสามารถทางด้านบุคลิกภาพในการทำการสอน การถ่ายทอดของครูทหาร ยกตัวอย่างเช่น

(๑) บุคลิกภาพภายนอก เช่น

ก) การแต่งกาย เครื่องแบบ ทรงผม ถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย

ข) การยืน เดิน ท่าทางมั่นคง สมกับความเป็นทหาร

(๒) การใช้เสียง

ก) น้ำเสียงชัดเจน ฟังง่าย มีจังหวะสูง–ต่ำ ไม่ราบเรียบ ไม่ตะคอก

ข) ดังพอให้ทุกคนได้ยิน แต่ไม่ถึงกับทำให้ผู้เรียนรู้สึกถูกคุกคาม

(๓) ท่าทางประกอบการสอน

ก) ใช้มือประกอบคำอธิบาย แต่ไม่มากเกินไปจนรบกวนสมาธิ

ข) มองผู้เรียนทั่วห้อง ไม่จ้องบางคน หรือมองแต่สไลด์

(๔) ความมั่นใจและการควบคุมชั้นเรียน

ก) กล้าพูด กล้าสั่งการ

ข) รู้วิธีจัดการเมื่อผู้เรียนวุ่นวายหรือไม่ตั้งใจเรียน โดยไม่ต้องใช้อารมณ์

๑.๒.๑.๒ เตรียมสื่ออุปกรณ์ (Prepare Instructional)

การเตรียมสื่อคือการทำให้ “ภาพในหัวครู” กลายเป็น “ภาพเดียวกันในหัวผู้เรียน” โดยครูทหารจะต้อง “เตรียมทั้งสื่อ PowerPoint และสื่อจำลองหรือของจริง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนไปในทางเดียวกัน” โดยมีหลักการในการเตรียมสื่ออุปกรณ์ ดังนี้

๑) สื่อประเภท PowerPoint / สื่อดิจิทัล

(๑) สไลด์ควร กระชับ เน้นใจความสำคัญ ไม่ใส่ตัวหนังสือเยอะเกินไป

(๒) ใช้ รูปภาพ แผนผัง แผนที่ แทนข้อความยาว ๆ โดยเฉพาะวิชาทหาร เช่น ยุทธวิธี การจัดรูปขบวน

(๓) จัดลำดับสไลด์ให้ตรงตามขั้นตอนการอธิบาย และมีสไลด์สรุปท้ายบท

(๔) ทดสอบเครื่อง คอมพิวเตอร์ โปรเจ็กเตอร์ พ้อยเตอร์ รีโมตคลิกเกอร์ ไมโครโฟน ก่อนเริ่มสอน

๒) สื่อจำลอง / อุปกรณ์จริง

ตัวอย่างเช่น อาวุธจริง / จำลอง (ปืน หรือระเบิดจำลอง) , แผนที่ , ภูมิประเทศจำลอง , วิทยุสื่อสาร อุปกรณ์สื่อสารสนาม

(๑) การได้เห็นและสัมผัสของจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงได้ดีมาก

(๒) ครูต้องเตรียม วิธีสาธิตที่ปลอดภัย โดยเฉพาะเมื่อใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธหรือเครื่องมือที่เสี่ยงอันตราย

๓) การใช้สื่อให้ “เห็นภาพไปในทางเดียวกัน”

(๑) เวลาอธิบายเรื่องเดียวกัน ให้ทุกคน “มองสื่อชิ้นเดียวกัน” เช่น แผนที่เดียวกัน ภาพเดียวกัน

(๒) ครูชี้ตำแหน่ง / ส่วนประกอบให้ตรงกัน เช่น “ดูตรงจุดนี้... ตรงปีกซ้ายของเครื่องบิน... ตรงแนวนี้คือแนวปะทะ”

(๓) ถ้าผู้เรียนแต่ละคนมีเอกสารคนละชุด ครูควรบอกให้ชัดเจนว่า “หน้าไหน รูปไหน ข้อไหน” เพื่อไม่ให้สับสน

๑.๒.๑.๓ เตรียมสภาพแวดล้อม (Prepare Learning Environment)

ครูทหารต้องเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนให้เหมาะสมกับวิชา เช่น การบรรยายในห้องปรับอากาศ การฝึกวิชาทหารในสนามฝึกจริง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) หากเป็นการบรรยายในห้องเรียน ต้องคำนึงถึง

(๑) ตรวจสอบ อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียงรบกวน ให้เหมาะสม

(๒) จัดที่นั่งให้ผู้เรียนมองเห็นครูและสื่อได้ทุกคน

(๓) ตรวจความพร้อมของ กระดานไวท์บอร์ด ปากกาเขียน กระดาษ flip chart (ถ้ามีใช้ร่วม)

(๔) ลดสิ่งรบกวน เช่น เสียงจากภายนอก โทรศัพท์มือถือ

๒) หากเป็นการฝึกในสนามจริง ต้องคำนึงถึง

(๑) เลือกพื้นที่ที่ ปลอดภัย เหมาะสมกับภารกิจการฝึก เช่น พื้นที่ราบ ลาดชัน ป่าทึบ ตามลักษณะวิชา

(๒) ตรวจสอบความพร้อม ในเรื่อง

ก) จุดรวมพล

ข) พื้นที่สาธิต

ค) เส้นทางเคลื่อนที่ของกำลังพล

ง) พื้นที่อันตรายที่ต้องห้าม (เช่น ตลิ่งสูง หลุมลึก แนวสายไฟ)

(๓) เตรียมแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน เช่น การบาดเจ็บจากการฝึก การหลงทาง การเปลี่ยนสภาพอากาศอย่างรวดเร็ว

(๔) ชี้แจง “ขอบเขตพื้นที่ฝึก” ให้ผู้เรียนเข้าใจร่วมกัน

๓) ความเหมาะสมระหว่าง “วิชา–สถานที่”

(๑) วิชาที่ต้องใช้สมาธิสูง เนื้อหาทฤษฎีมาก เหมาะกับห้องเรียนที่สงบ

(๒) วิชาที่เน้นทักษะปฏิบัติ เช่น ยุทธวิธี การรบ การเคลื่อนที่ในภูมิประเทศ ต้องอยู่ในสนามจริง เพื่อให้ผู้เรียนสัมผัส “สภาพแวดล้อมเสมือนภารกิจจริง”

๑.๒.๑.๔ เตรียมผู้เรียน (Prepare Student)

การเตรียมผู้เรียน คือการที่ครูทหารทำให้ “คนที่มาเรียนพร้อมจะเรียน” ไม่ใช่แค่ “มานั่งอยู่ในห้อง” โดยมีหลักในการเตรียมผู้เรียนดังนี้

๑) วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

(๑) อายุ

ก) วัยรุ่นตอนปลาย–วัยหนุ่มสาว : ต้องใช้ตัวอย่างที่ใกล้ตัว และกระตุ้นด้วยกิจกรรม

ข) ผู้บังคับบัญชาระดับสูง : เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เคสศึกษา

(๒) คุณวุฒิ / พื้นฐานความรู้

ก) ถ้าผู้เรียนพื้นฐานอ่อน ครูต้องใช้เวลาเกริ่นหรือทบทวนพื้นฐานก่อน

ข) ถ้าผู้เรียนมีความรู้มากแล้ว อาจใช้รูปแบบอภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์แทนการบรรยายยาว ๆ

(๓) ความสนใจ / แรงจูงใจ

ก) ถามหรือสังเกต ว่าผู้เรียนคาดหวังอะไรจากวิชานี้ เช่น ใช้ในสนามจริง ใช้สอบเลื่อนขั้น ใช้ในหน้าที่ประจำ

ข) เชื่อมโยงบทเรียนให้เห็นว่า “สิ่งที่เรียนวันนี้ไปช่วยงานจริงหรือชีวิตจริงของเขาอย่างไร”

(๔) ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ก) บางคนเรียนรู้เร็ว บางคนช้า บางคนเก่งปฏิบัติแต่ไม่เก่งทฤษฎี

ข) ครูต้องเตรียม “วิธีเสริม” เช่น ใบงาน แบบฝึกเพิ่มเติม หรือสอนซ้ำเฉพาะกลุ่มที่อ่อน

๒) เตรียมความพร้อมเชิงจิตใจและวินัยของผู้เรียน

(๑) วางระเบียบง่าย ๆ ก่อนเริ่มเรียน เช่น

ก) การเข้า–ออกห้องเรียน

ข) การตอบรับคำสั่ง (ครับ/ค่ะ)

ค) การถาม–ตอบ (ยืนขึ้นเคารพ/อนุญาตก่อนถาม)

(๒) ใช้กิจกรรมเปิดบทเรียน เช่น ตั้งคำถามนำสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนตั้งใจตั้งแต่ต้น

(๓) ทำให้ผู้เรียนรู้ว่าบทเรียนนี้ “มีความหมายสำคัญต่อหน้าที่ทหารของเขา”

๑.๒.๒ การสอน

๑.๒.๒.๑ สอนให้ตรงเนื้อหา (วัตถุประสงค์)

ครูทหารต้องสอนตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะทุกบทเรียนในระบบทหารมีเป้าหมายชัดเจน เช่น

๑) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อภารกิจ

๒) เพื่อให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนหรือ Drill ได้ถูกต้อง

๓) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้จริงในการฝึกและการรบ

ดังนั้น ครูต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ให้เข้าใจ ทั้งด้าน ความรู้ (Knowledge) , ทักษะ (Skill) และ เจตคติ (Attitude) จากนั้นจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้ตรงประเด็น ไม่วกวน ไม่สอนเกินหรือข้ามหัวข้อที่จำเป็น

๑.๒.๒.๒ ใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอน

การเรียนการสอนทางทหารต้องให้ผู้เรียน “เห็นภาพและเข้าใจง่าย” เนื่องจากว่าบางเนื้อหามีความซับซ้อนหรือมีความเสี่ยง เช่น การใช้อาวุธ ยุทธวิธี หรือเครื่องมือทางเทคนิค ดังนั้น ครูต้องเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม เช่น

๑) สื่อภาพ เสียง วิดีโอ

๒) เครื่องมือฝึกจำลอง

๓) แผนที่จำลอง สมุดงาน หรือโมเดลยุทธวิธี

๔) กระดานไวท์บอร์ด / แผ่นฟลิปชาร์ต

๕) อุปกรณ์จริง (เมื่อปลอดภัย)

ประโยชน์ที่ครูทหารและผู้เรียนจะได้รับจากการใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอน คือ

๑) ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเร็วขึ้นมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว

๒) ลดความผิดพลาดหากต้องปฏิบัติจริง

๓) ทำให้บรรยากาศในการเรียนมีชีวิตชีวา

๔) สร้างทักษะที่ถูกต้องตั้งแต่ต้น

๑.๒.๒.๓ ช่วยเหลือผู้เรียน

ในชั้นเรียนทหาร ผู้เรียนอาจมีพื้นฐานต่างกัน บางคนเข้าใจเร็ว บางคนอาจตามไม่ทัน ดังนั้นครูทหารจึงต้อง

๑) สังเกตผู้เรียนที่มีปัญหา

๒) ให้คำแนะนำเฉพาะราย

๓) ช่วยเพิ่มเติมเมื่อผู้เรียนร้องขอ

๔) ปรับความเร็วหรือวิธีสอนตามสภาพชั้นเรียน

เป้าหมายคือ ไม่ปล่อยให้ผู้เรียนคนใดตกหล่น เพราะในภารกิจจริง หากผู้หนึ่งเกิดความไม่เข้าใจ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดหรือความเสี่ยงต่อทั้งหน่วย หรือทั้งชั้นเรียนได้

๑.๒.๒.๔ ทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจ

ในการเรียนการสอนของครูทหารกับผู้เรียน นอกจากจะเป็นการให้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนแล้ว การทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจของผู้เรียนก็ถือเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นการประเมินผู้เรียนว่า

๑) ผู้เรียน “เข้าใจจริงหรือไม่”

๒) ผู้เรียน “สามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่”

๓) ขั้นตอนหรือ Drill ถูกต้องตามมาตรฐานหรือไม่

๔) มีความก้าวหน้าต่อเนื่องหรือเปล่า

การประเมินผู้เรียนว่าเกิดความเข้าใจมากน้อยเพียงใดนั้น อาจใช้รูปแบบการทดสอบได้หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

๑) ถาม–ตอบขณะสอน

๒) ทดสอบย่อยระหว่างบทเรียน

๓) การปฏิบัติจริงภาคสนาม

๔) แบบทดสอบหลังเรียน

ครูทหารต้องวัดผลอย่างเป็นกลาง ใช้ผลประเมินเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนและช่วยพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

๑.๒.๓ การเสนอแนะ

เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูทหาร เนื่องจากเนื้อหาหลายอย่างทางทหารอาจมีความซับซ้อน เช่น หลักการยิงปืน การจัดระเบียบแถว ยุทธวิธีหน่วย และการใช้ยุทโธปกรณ์เฉพาะทาง

ดังนั้น เมื่อครูทหารพบว่าเนื้อหาของบทเรียนนั้นยากเกินไป ผู้เรียนอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจมากกว่าปกติ หรือความรู้ที่ต้องถ่ายทอดนั้นจำเป็นต้องใช้สื่อเฉพาะทาง ปัญหาที่อาจพบเจอทำให้ครูหทารต้อง

๑.๒.๓.๑ สำรวจบทเรียน

โดยพิจารณาเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ ว่าควรมีเครื่องมือหรือสื่อเพิ่มหรือไม่

๑.๒.๓.๒ ให้คำเสนอแนะ

โดยแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า “ควรจัดหา” หรือ “ควรพัฒนา” สื่อช่วยสอนอะไรบ้าง เช่น

๑) โมเดลจำลอง

๒) โปรแกรมจำลองการรบ

๓) อุปกรณ์ฝึกนิรภัย

๔) สื่อภาพชุดใหม่

๑.๒.๓.๓ ลงมือทำเครื่องมือช่วยฝึกเอง (ถ้าทำได้)

ครูทหารหลายคนมักสร้างสื่อเอง เช่น

๑) แผนที่จำลอง

๒) ชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบาย

๓) สื่อ PowerPoint

๔) แบบฝึกหัด

๕) โมเดลกระดาษหรือไม้

สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนง่ายขึ้นและช่วยยกระดับคุณภาพการฝึกสอนของครูทหารได้เป็นอย่างดี

สรุปใจความสำคัญ : บทบาทของครู ไม่ได้จำกัดเพียงการให้ความรู้ แต่ยังต้องดูแลความพร้อมของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมการฝึก และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ทั้งในด้านวิชาการและวินัยทหาร ดังนั้นครูทหารจึงต้องมีความรับผิดชอบรอบด้าน ทั้งการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การให้คำแนะนำ การประเมินผล และการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง บทบาททั้งหมดนี้จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูทหารและความสำเร็จของภารกิจโดยตรง

<u>ซักถามขณะบรรยาย (ข้อ ๑.๒)</u>

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (๑.๒) “บทบาทหน้าที่ของครูทหาร” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง **บอก** ให้ครูฟังหน่อยว่า “บทบาทหน้าที่ของครูทหาร ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?” (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

๑.๓ ความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๓.๑ ความรับผิดชอบต่อตนเอง

ครูทหารต้องเริ่มจากการ “ดูแลตนเองให้พร้อมก่อนสอนผู้อื่น” เพราะครูคือแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ครูคือแบบอย่างที่ดีของผู้เรียนในทุกมิติ ไม่ว่าจะด้านบุคลิกภาพ ระเบียบวินัย หรือความคิด ทัศนคติ ดังนั้น ความรับผิดชอบต่อตนเองจึงประกอบด้วย ๓ ด้านสำคัญ ได้แก่

๑.๓.๑.๑ ด้านร่างกาย

ครูทหารต้องเตรียมร่างกายให้แข็งแรง กระฉับกระเฉง พร้อมรับภารกิจทั้งในห้องเรียนและภาคสนาม รูปลักษณ์และเครื่องแต่งกายต้องเรียบร้อยตามระเบียบ เพราะภาพลักษณ์ของครูสะท้อนถึงมาตรฐานของหน่วยและกองทัพ

๑.๓.๑.๒ ด้านวาจา

ครูทหารต้องใช้ “ปิยวาจา” คือ การพูดอย่างสุภาพ สร้างพลังบวกให้กับผู้เรียน หลีกเลี่ยงคำพูดทำลายความมั่นใจของผู้เรียน เช่น การดุเกินเหตุ การประชดประชัน หรือการทำให้ผู้เรียนรู้สึก “กลัวจนไม่กล้าถาม” ดังนั้น คำพูดของครูทหารต้องมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยในชั้นเรียน

๑.๓.๑.๓ ด้านจิตใจ

ครูทหารต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี และแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ต้องมีสติควบคุมอารมณ์ แม้ในสถานการณ์ที่กดดันหรือเมื่อผู้เรียนทำผิด ครูทหารต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการสอน เชื่อมั่นว่าทุกปัญหามีทางออก และตั้งใจพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๒ ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

ครูทหารคือผู้สร้างวินัย ความรู้ และทัศนคติของผู้เรียน ดังนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียนในหลายด้าน ได้แก่

๑.๓.๒.๑ เข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน

ต้องเข้าใจความแตกต่างของวัย ความคิด และพื้นฐานของผู้เรียน ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม ไม่ใช้แรงกดดันที่มากเกินไปเพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และด้านวินัยควบคู่กัน

๑.๓.๒.๒ วางกฎระเบียบชัดเจน

การสอนของครูทหารต้องมีกรอบกติกา กฎระเบียบที่แน่นอน ชัดเจน ตั้งแต่การเข้าเรียน การเตรียมพร้อม การปฏิบัติตนในห้องเรียน ระเบียบที่ดีช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และฝึกให้ผู้เรียนเคารพระบบและวินัยทหาร

๑.๓.๒.๓ ทดสอบความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

ควรมีการทดสอบหรือประเมินผลเป็นระยะเพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาแค่ไหน เพื่อใช้ผลการประเมินมาเป็นองค์ประกอบในการปรับปรุงการสอนของครูทหารเอง และช่วยผู้เรียนที่ยังอ่อนอยู่ได้ทันท่วงที

๑.๓.๒.๔ ใช้เวลาให้คุ้มค่าในชั้นเรียน

ทุกนาทีของการเรียนควรเกิดประโยชน์ ไม่ปล่อยให้เสียเวลา โดยครูทหารต้องเตรียมสื่อการสอนล่วงหน้า วางแผนกิจกรรม และดำเนินบทเรียนตามลำดับขั้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวยังสามารถสะท้อนถึงการเป็นตัวอย่างของครูทหารที่ตรงต่อเวลา มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

๑.๓.๓ ความรับผิดชอบต่อสังคม

แม้ครูทหารมีภารกิจหลักในหน่วย แต่ก็มีบทบาทสำคัญในการรับใช้สังคมรอบฐานบินหรือพื้นที่ปฏิบัติการ โดยเฉพาะผ่าน “การปฏิบัติการทางจิตวิทยา (ปจว.)” ในรัศมี ๑๖ กิโลเมตรรอบฐานบิน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับกองทัพ

ตัวอย่างงานรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

๑.๓.๓.๑ ให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น ด้านความปลอดภัย การป้องกันภัยทางอากาศ หรือการปฐมพยาบาล

๑.๓.๓.๑ บริการทางการแพทย์ ช่วยเหลือผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่ภัยพิบัติ

๑.๓.๓.๑ การเป็นจิตอาสา เช่น โครงการ “เราทำความดีด้วยหัวใจ” หรือกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพอากาศและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน

บทบาทนี้ช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างกองทัพและประชาชน และช่วยพัฒนาให้ครูทหารเป็น “แบบอย่างของพลเมืองดี” ในสังคม

๑.๓.๔ ความรับผิดชอบต่อกองทัพ

ครูทหารไม่ใช่เพียงผู้สอน แต่เป็นทหารเต็มตัวที่มีพันธะต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และต่อกองทัพ โดยมีรากฐานมาจากการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งสื่อถึงความพร้อม “เสียชีพเพื่อชาติ”

ความรับผิดชอบจึงสะท้อนอยู่ในค่านิยมหลักของกองทัพอากาศ (AIR)

A – Airmanship

หมายถึง มีความรู้ ทักษะ และวินัยแบบทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญและมาตรฐานสูงที่สุด

I – Integrity & Allegiance

หมายถึง ความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในคุณธรรม จงรักภักดีต่อชาติ และซื่อตรงต่อหน้าที่ทุกประการ

R – Responsibility

หมายถึง ความรับผิดชอบต่อภารกิจ ถ่ายทอดความรู้ด้วยความตั้งใจ ใช้งบประมาณ ทรัพยากร และเวลาของราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า , เป็นแบบอย่างของทหารที่ขยัน อดทน และไว้วางใจได้

“ความรับผิดชอบต่อกองทัพ” ของครูทหาร สามารถสรุปได้ว่า ครูทหารต้องเป็นผู้ที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน ซึ่งทั้งสี่คุณลักษณะนี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพ และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑.๓.๔.๑ ความขยัน

เริ่มจากความขยัน ครูทหารต้องมีความขยันในการเตรียมบทเรียน หาองค์ความรู้ใหม่ๆ และพัฒนาวิธีการสอนอยู่เสมอ ความขยันทำให้การสอนมีคุณภาพ และช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความพร้อมรบและประสิทธิภาพของกองทัพ

๑.๓.๔.๒ ความซื่อสัตย์

ต่อมาคือความซื่อสัตย์ เมื่อครูทหารมีความขยันแล้ว ต้องประกอบด้วยความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การประเมินผู้เรียนอย่างยุติธรรม การรายงานผลอย่างตรงไปตรงมา และการรักษาหลักจรรยาบรรณของทหาร ความซื่อสัตย์ช่วยสร้างความไว้วางใจภายในหน่วย และทำให้กองทัพมีความเข้มแข็งทั้งด้านคุณธรรมและวินัย

๑.๓.๔.๓ ความประหยัด

ความประหยัดเป็นคุณลักษณะเสริมที่สำคัญ ครูทหารต้องรู้จักใช้ทรัพยากรของทางราชการอย่างคุ้มค่า ทั้งวัสดุอุปกรณ์ เวลา และงบประมาณ เพราะทรัพยากรทุกอย่างเป็นสมบัติของชาติ ความประหยัดแสดงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และช่วยให้กองทัพสามารถนำทรัพยากรไปใช้ในภารกิจที่จำเป็นอื่น ๆ ได้เต็มประสิทธิภาพ

๑.๓.๔.๔ ความอดทน

สุดท้ายคือความอดทน งานสอนของครูทหารมีความท้าทายอยู่เสมอ ทั้งด้านเวลา ระเบียบวินัย ความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงภารกิจทางทหารอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติควบคู่กัน ดังนั้นความอดทนจึงเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้ครูทหารสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง รับมือกับความกดดัน และยืนหยัดทำหน้าที่อย่างดีที่สุด

คุณลักษณะทั้งสี่ข้อ ประกอบด้วย ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน เป็นชุดคุณธรรมที่เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ ทำให้ครูทหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงออกถึงความ

รับผิดชอบที่ครูทหารมีต่อกองทัพ ซึ่งจะช่วยรักษาเกียรติภูมิของกองทัพ อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนและกำลังพลรุ่นต่อไป

สรุปใจความสำคัญ : ครูทหารมีหน้าที่สร้างคน สร้างวินัย และสร้างกำลังพลที่มีคุณภาพ ดังนั้นต้องมีความรับผิดชอบสูงทั้งต่อตนเอง ผู้เรียน สังคม และกองทัพอย่างสมดุล

<u>ซักถามขณะบรรยาย (ข้อ ๑.๓)</u>

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (๑.๓) “ความรับผิดชอบของครูทหาร” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง **บอก** ให้ครูฟังหน่อยว่า “ความรับผิดชอบของครูทหาร ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?” (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

๑.๔ ความหมายของครู (TEACHERS)

๑.๔.๑ Teaching

ครูทหารต้องรักการสอน

๑.๔.๑.๑ ความหมายเชิงลึก

การ “รักการสอน” ไม่ใช่แค่ชอบพูดหรือชอบยืนสอน แต่หมายถึงมีเจตคติที่จริงใจต่อการถ่ายทอดความรู้ อยากเห็นผู้เรียนเกิดการพัฒนา และยินดีลงทุนทั้งเวลา พลัง และความคิดในการออกแบบการเรียนการสอน

๑.๔.๑.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) เตรียมบทเรียนนอกเวลาอย่างเป็นระบบ (lesson plan, สื่อการสอน)

๒) ปรับรูปแบบการสอนให้หลากหลายเพื่อตอบความต้องการผู้เรียน

๓) แสดงท่าทีเป็นมิตร มีความกระตือรือร้นในชั้นเรียน

๔) ติดตามผลผู้เรียนและให้คำแนะนำเชิงรุก

๑.๔.๑.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) ออกแบบกิจกรรมปฏิบัติ (simulation, drill) เพื่อให้ทหารผู้เรียนฝึกทักษะจริง

๒) จัดชั่วโมงเสริมสำหรับผู้ที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานโดยสมัครใจ

๑.๔.๒ Ethic

ครูทหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เปรียบปูชนียบุคคล

๑.๔.๒.๑ ความหมายเชิงลึก

ครูทหารต้องยึดจรรยาบรรณและคุณธรรมเป็นหลัก พฤติกรรมของครูเป็นแบบอย่างที่ผู้เรียนเอาไปเลียนแบบ ทั้งเรื่องวินัย การแต่งกาย การใช้วาจา และความซื่อสัตย์

๑.๔.๒.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) แต่งกายและปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

๒) ไม่ใช้ตำแหน่งในทางมิชอบ ไม่คอร์รัปชัน

๓) ประเมินผู้เรียนอย่างยุติธรรม และเคารพสิทธิของผู้เรียน

๑.๔.๒.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) หากมีกฎเยี่ยมชมหน่วย ครูต้องปฏิบัติตามกฎก่อนสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติ

๒) แสดงความรับผิดชอบเมื่อเกิดข้อผิดพลาด ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น

๑.๔.๓ Academic

ครูทหารต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

๑.๔.๓.๑ ความหมายเชิงลึก

ครูต้องมีความรู้พื้นฐานและความเชี่ยวชาญในเนื้อหา (subject-matter expertise) และสามารถแปลงความรู้เชิงทฤษฎีให้เป็นการฝึกปฏิบัติที่เข้าใจง่าย

๑.๔.๓.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) มีความรู้ทันสมัยในสาขาที่สอน (procedures, tactics, tools)

๒) เลือกสื่อและวิธีสอนที่เหมาะสม (lecture, demo, drill, scenario-based training)

๓) อธิบายแนวคิดซับซ้อนได้เป็นขั้นตอนและมีตัวอย่างประกอบ

๑.๔.๓.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) อธิบายการทำงานของระบบอาวุธโดยเริ่มจากหลักการพื้นฐาน ⟶ ตัวอย่างการใช้งาน ⟶ การฝึกสถานการณ์จริง

๒) ใช้ checklist หรือ SOP ให้ผู้เรียนทำตามเป็นขั้นตอน

๑.๔.๔ Culture heritage

ครูทหารต้องเข้าใจวัฒนธรรมขององค์กร / ภารกิจ

๑.๔.๔.๑ ความหมายเชิงลึก

วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ค่านิยม พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ และวิธีปฏิบัติที่สืบทอด ครูที่เข้าใจวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถผสานการสอนให้สอดคล้องกับบริบทองค์กร ทำให้ผู้เรียนยอมรับและร่วมมือได้ง่ายขึ้น

๑.๔.๔.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) อ้างอิงค่านิยมองค์กรในการสอนและการตัดสินใจ

๒) ใช้ประเพณี / พิธีการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (เช่น การถวายสัตย์ปฏิญาณ การสวนสนาม ประเพณีสงกรานต์)

๓) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในหน่วย ระหว่างการสอน

๑.๔.๔.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) สอดแทรกตัวอย่างเหตุการณ์ประวัติศาสตร์หน่วยเมื่อต้องสอนเรื่องวินัย หรือการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

๒) จัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงภารกิจการฝึกกับงานสาธารณประโยชน์ของชุมชน

๑.๔.๕ Human Relationship

ครูควรมีปิยวาจา เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์

๑.๔.๕.๑ ความหมายเชิงลึก

“ปิยวาจา” คือการที่ครูเลือกใช้ถ้อยคำสุภาพ มีเมตตา และเคารพผู้อื่น การสื่อสารเช่นนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจ ทำให้ผู้เรียนกล้าสื่อสาร ตั้งคำถาม และยอมรับคำชี้แนะ

๑.๔.๕.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) ตอบคำถามผู้เรียนด้วยน้ำเสียงสุภาพ ให้คำติชมเชิงสร้างสรรค์

๒) ฟังผู้เรียนอย่างตั้งใจ ไม่ตัดบทหรือดูถูก

๓) สร้างบรรยากาศชั้นเรียนที่เป็นมิตรและปลอดภัยทางจิตใจ

๑.๔.๕.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) ใช้เทคนิค “ชม-ชี้แนะ-เสริม” (praise, correct, reinforce) แทนการดุด่า

๒) ให้ผู้เรียนพูดความเห็นก่อนครูให้ข้อสรุป เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

๑.๔.๖ Evaluation

ครูควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ

๑.๔.๖.๑ ความหมายเชิงลึก

การประเมิน เป็นเครื่องมือตรวจวัดความเข้าใจและความสามารถจริงของผู้เรียน ไม่ใช่เพียงการให้คะแนน แต่รวมถึงการใช้ผลเพื่อปรับปรุงการสอนและให้การช่วยเหลือรายบุคคล

๑.๔.๖.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) ออกแบบการประเมินหลากหลาย (ข้อเขียน ปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม)

๒) ให้ feedback ทันทีและมีแนวทางพัฒนา (remediation plan)

๓) ใช้ผลประเมินเป็นข้อมูลตัดสินใจปรับบทเรียนและวิธีสอน

๑.๔.๖.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) ทดสอบความรู้เชิงทฤษฎีก่อนและหลังบทเรียน (pre-test / post-test)

๒) ประเมินการปฏิบัติงานจริงด้วย rubric ชัดเจน เช่น การตรวจสอบขั้นตอนการซ่อมบำรุงหรือการปฏิบัติในสนาม

๑.๔.๗ Research

ครูควรพัฒนาการสอนด้วยการวิจัย

๑.๔.๗.๑ ความหมายเชิงลึก

การวิจัยการสอน (action research) หมายถึงการเก็บข้อมูลจากการสอนจริง วิเคราะห์ผล และนำมาปรับปรุงวิธีการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนและบริบทการปฏิบัติ

๑.๔.๗.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) เก็บข้อมูลการเรียนรู้ (ผลสอบ ความคิดเห็นผู้เรียน สังเกตการณ์ปฏิบัติ)

๒) ทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ และวัดผลเปรียบเทียบ

๓) เผยแพร่ผลการพัฒนา (รายงานสั้น บทความภายในหน่วย)

๑.๔.๗.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) ทดลองใช้ simulation-based training แบบใหม่ วัดความแม่นยำก่อน/หลัง และปรับสคริปต์การฝึก

๒) ทำโครงการย่อ ๆ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนไม่เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และสรุปเป็นบทเรียนสำหรับครูอื่น

๑.๔.๘ Service

ครูควรมีจิตใจให้บริการตลอดเวลา เปรียบเสมือนเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

๑.๔.๘.๑ ความหมายเชิงลึก

“จิตบริการ” หมายถึง ความเต็มใจให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือผู้เรียนนอกเวลาเรียน ทั้งเรื่องวิชาการ ปัญหาจิตใจ หรือการปรับตัวในห้องเรียน ความพร้อมให้บริการนี้ทำให้ครูทหารเป็นที่พึ่งพิงและเสริมความเข้มแข็งของชั้นเรียน

๑.๔.๘.๒ พฤติกรรมที่สังเกตได้ / เครื่องชี้วัด

๑) ให้คำปรึกษานอกเวลาเรียนตามความจำเป็น (office hours, กำหนดเวลาพูดคุย)

๒) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหานอกเหนือการสอน (เช่น จิตแพทย์ , ฝ่ายสวัสดิการ)

๓) แสดงความห่วงใยต่อผู้เรียนในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๑.๔.๘.๓ ตัวอย่างการปฏิบัติ

๑) เปิดรับคำปรึกษาหลังการฝึกหรือกำหนดวัน / เวลา สำหรับการติว

๒) เมื่อตรวจพบผู้เรียนมีปัญหาสภาพจิตใจ แจ้งหน่วยสนับสนุนและช่วยหาทางแก้ไขร่วมกัน

สรุปเชื่อมโยงภาพรวม (เชิงปฏิบัติ)

TEACHERS แต่ละพจน์ คือ องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน นั่นคือ การรักการสอน (Teaching) และความสามารถด้าน Academic ทำให้การถ่ายทอดมีประสิทธิผล , Ethic และ Culture heritage ทำให้การสอนสอดคล้องกับค่านิยมหน่วยและสร้างแบบอย่างที่ผู้อื่นเคารพ , Human Relationship และ Service สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและยั่งยืน , Evaluation และ Research สร้างวงจรปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบ

สรุปย่อย (หัวข้อที่ ๑)

๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๑ คุณลักษณะของครูทหาร

๑.๑.๑ ความรู้

๑.๑.๑.๑ รู้เรื่อง ที่จะทำการสอนเป็นอย่างดี โดยต้องรู้ให้มากเพื่อที่จะพูดให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายที่สุด โดยศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ได้ทำการสอน ต้องรู้ข้อมูลเชิงลึกและรู้จริงในเรื่องนั้น ๆ

๑.๑.๑.๒ รู้คุณค่า ไม่สอนแบบขอไปที และเรื่องที่สอนต้องมีความทันสมัย

๑.๑.๑.๓ รู้หลักจิตวิทยา ต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน คือ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละช่วงวัยเช่น วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว และวัยชรา ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีระยะเวลาในการให้ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เท่ากัน

๑.๑.๒ ความรัก

๑.๑.๒.๑ ทัศนคติที่ดี (Attitude) หมายถึง แนวโน้มหรือความโน้มเอียงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และส่งผลต่อการแสดงออกหรือการตัดสินใจของเขา ครูทหารที่มีทัศนคติที่ดีสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ความกระตือรือร้น การตรงต่อเวลา และความเป็นกันเองกับผู้เรียน

๑.๑.๒.๒ ความประพฤติที่ดี เช่น ความมีมารยาท ความเมตตากรุณา และมีความจริงใจ

๑.๑.๓ ความสามารถ

หมายถึง การที่ครูทหารมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑.๓.๑ บุคลิกภาพของครูทหาร ประกอบด้วย

๑) ปรากฏกาย

๒) การใช้สายตา

๓) ท่วงท่าประกอบการพูด

๔) การแสดงสีหน้า

๕) ภาษาที่ใช้

๖) การเคลื่อนไหวของร่างกาย

๗) การใช้เสียง

๑.๑.๓.๒ ภาวะผู้นำของครู (Teacher Leadership)

ดร.อนันท์ งามสะอาด กล่าวถึง "ภาวะผู้นำของครู" (Teacher Leadership) ไว้ว่า

๑) Learner คือ เป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้อยู่เสมอ

๒) Example คือ ครองตนเป็นแบบอย่างได้มีเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี

๓) Attempt คือ มีความเพียรพยายามที่จะสร้างและพัฒนาคนตามวิถีชีวิตที่

๔) Drive คือ มีแรงขับ จุดประกาย ใจเบิกบาน ในแนวทางวิถีชีวิตที่บริสุทธิ์

๕) Expert คือ เชื่อมต่อความสุขที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เพื่อศิษย์ได้

๖) Responsibility คือ มีความรับผิดชอบการเรียนการสอน

๗) Self-confidence คือ มีความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู แสดงออกถึงความมั่นใจ

๘) Human relationship คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทัศนะที่กว้างไกล

๙) Intelligence คือ มีปัญญา ฉลาด สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

๑๐) Personality คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเหมาะสม

๑.๑.๓.๓ อารมณ์ขัน (Humor)

เป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทหารสามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้

๑.๒ บทบาทหน้าที่ของครูทหาร

๑.๒.๑ การเตรียม (4 P's = 4 of Preparation)

๑.๒.๑.๑ เตรียมตัวเอง (Prepare Yourself)

๑) ด้านความรู้ ต้องรู้ลึกรู้จริงในเนื้อหาวิชาที่สอน จุดสำคัญของด้านความรู้ คือ ความรู้ที่แน่นทำให้ครูทหาร "สั่งสอนอย่างมั่นใจ"และทำให้ผู้เรียน "ศรัทธาเชื่อถือ"

๒) ด้านความรัก ครูทหารต้องมีทัศนคติที่ดี และมีความประพฤติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนทั้งต่อตนเองและผู้เรียน ทัศนคติที่ดีจะส่งผลต่อบรรยากาศการเรียน ทำให้ผู้เรียนกล้าถาม กล้าฝึก และเรียนรู้อย่างเต็มที่

๓) ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพในการทำการสอนการถ่ายทอดของครูทหาร

๑.๒.๑.๒ เตรียมสื่ออุปกรณ์ (Prepare Instructional)

การเตรียมสื่อคือการทำให้ "ภาพในหัวครู" กลายเป็น "ภาพเดียวกันในหัวผู้เรียน" โดยครูทหารจะต้อง "เตรียมทั้งสื่อ PowerPoint และสื่อจำลองหรือของจริง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนไปในทางเดียวกัน"

๑.๒.๑.๓ เตรียมสภาพแวดล้อม (Prepare Learning Environment)

เช่น การบรรยายในห้องปรับอากาศ การฝึกวิชาทหารในสนามฝึกจริง

๑.๒.๑.๔ เตรียมผู้เรียน (Prepare Student)

คือการที่ครูทหารทำให้ "คนที่มาเรียนพร้อมจะเรียน" ไม่ใช่แค่ "มานั่งอยู่ในห้อง"

๑.๒.๒ การสอน

๑.๒.๒.๑ สอนให้ตรงเนื้อหา (วัตถุประสงค์)

ครูต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ให้เข้าใจ ทั้งด้าน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) จากนั้นจัดเนื้อหา,กิจกรรมให้ตรงประเด็น ไม่วกวน ไม่สอนเกินหรือข้ามหัวข้อที่จำเป็น

๑.๒.๒.๒ ใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอน

ต้องให้ผู้เรียน “เห็นภาพและเข้าใจง่าย” เนื่องจากว่าบางเนื้อหามีความซับซ้อน

๑.๒.๒.๓ ช่วยเหลือผู้เรียน

ไม่ปล่อยให้ผู้เรียนคนใดตกหล่น เพราะในภารกิจจริง หากผู้หนึ่งเกิดความไม่เข้าใจ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดหรือความเสี่ยงต่อทั้งหน่วย หรือทั้งชั้นเรียนได้

๑.๒.๒.๔ ทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจ

ถือเป็นส่วนสำคัญเพราะเป็นการประเมินผู้เรียนว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด ครูทหารต้องวัดผลอย่างเป็นกลาง ใช้ผลประเมินเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนและช่วยพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

๑.๒.๓ การเสนอแนะ

เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูทหาร เนื่องจากเนื้อหาหลายอย่างทางทหารอาจมีความซับซ้อน เช่น หลักการยิงปืน การจัดระเบียบแถว ยุทธวิธีหน่วย และการใช้ยุทโธปกรณ์เฉพาะทาง

๑.๓ ความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๓.๑ ความรับผิดชอบต่อตนเอง

๑.๓.๑.๑ ด้านร่างกาย

ครูทหารต้องเตรียมร่างกายให้แข็งแรง กระฉับกระเฉง พร้อมรับภารกิจทั้งในห้องเรียนและภาคสนาม รูปลักษณ์และเครื่องแต่งกายต้องเรียบร้อยตามระเบียบ เพราะภาพลักษณ์ของครูสะท้อนถึงมาตรฐานของหน่วยและกองทัพ

๑.๓.๑.๒ ด้านวาจา

ครูทหารต้องใช้ “ปิยวาจา” คือ การพูดอย่างสุภาพ สร้างพลังบวกให้กับผู้เรียน หลีกเลี่ยงคำพูดทำลายความมั่นใจของผู้เรียน เช่น การดุเกินเหตุ การประชดประชัน หรือการทำให้ผู้เรียนรู้สึก “กลัวจนไม่กล้าถาม” ดังนั้น คำพูดของครูทหารต้องมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยในชั้นเรียน

๑.๓.๑.๓ ด้านจิตใจ

ครูทหารต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี และแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ต้องมีสติควบคุมอารมณ์ แม้ในสถานการณ์ที่กดดันหรือเมื่อผู้เรียนทำผิด ครูทหารต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการสอน เชื่อมั่นว่าทุกปัญหามีทางออก และตั้งใจพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๒ ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

๑.๓.๒.๑ เข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน

๑.๓.๒.๒ วางกฎระเบียบชัดเจน

๑.๓.๒.๓ ทดสอบความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

๑.๓.๒.๔ ใช้เวลาให้คุ้มค่าในชั้นเรียน

๑.๓.๓ ความรับผิดชอบต่อสังคม

“การปฏิบัติการทางจิตวิทยา (ปจว.)” ในรัศมี ๑๖ กิโลเมตรรอบฐานบิน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับกองทัพ

บทบาทนี้ช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างกองทัพและประชาชน และช่วยพัฒนาให้ครูทหารเป็น “แบบอย่างของพลเมืองดี” ในสังคม

๑.๓.๔ ความรับผิดชอบต่อกองทัพ

ครูทหารไม่ใช่เพียงผู้สอน แต่เป็นทหารเต็มตัวที่มีพันธะต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และต่อกองทัพ โดยมีรากฐานมาจากการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งสื่อถึงความพร้อม “เสียชีพเพื่อชาติ”

ความรับผิดชอบจึงสะท้อนอยู่ในค่านิยมหลักของกองทัพอากาศ (AIR)

A – Airmanship

หมายถึง มีความรู้ ทักษะ และวินัยแบบทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญและมาตรฐานสูงที่สุด

I – Integrity & Allegiance

หมายถึง ความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในคุณธรรม จงรักภักดีต่อชาติ และซื่อตรงต่อหน้าที่ทุกประการ

R – Responsibility

หมายถึง ความรับผิดชอบต่อภารกิจ ถ่ายทอดความรู้ด้วยความตั้งใจ ใช้งบประมาณ ทรัพยากร และเวลาของราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า , เป็นแบบอย่างของทหารที่ขยัน อดทน และไว้วางใจได้

“ความรับผิดชอบต่อกองทัพ” ของครูทหาร สามารถสรุปได้ว่า ครูทหารต้องเป็นผู้ที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน ซึ่งทั้งสี่คุณลักษณะนี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพ และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

๑.๔ ความหมายของครู (TEACHERS)

๑.๔.๑ Teaching ครูทหารต้องรักการสอน

๑.๔.๒ Ethic ครูทหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เปรียบปูชนียบุคคล

๑.๔.๓ Academic ครูทหารต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

๑.๔.๔ Culture heritage ครูทหารต้องเข้าใจวัฒนธรรมขององค์กร / ภารกิจ

๑.๔.๕ Human Relationship ครูควรมีปิยวาจา เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์

๑.๔.๖ Evaluation ครูควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ

๑.๔.๗ Research ครูควรพัฒนาการสอนด้วยการวิจัย

๑.๔.๘ Service ครูควรมีจิตใจให้บริการตลอดเวลา เปรียบเสมือนเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

<u>เชื่อมโยง (พูดเชื่อมโยง จากหัวข้อ ๑. ไปหัวข้อ ๒.)</u>

เมื่อนักเรียนได้ทราบ **(หัวข้อ ๑.)** คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูทหารไปแล้ว ทำให้ทราบว่า **(๑.๑)** ครูทหารมีคุณลักษณะ ๓ ประการคือความรู้ ความรัก และความสามารถ ส่วน **(๑.๒)** บทบาทหน้าที่นั้น มี ๓ ประการคือ การเตรียม การสอน และการเสนอแนะ และ **(๑.๓)** ความรับผิดชอบของครูทหารมี ๔ ประการคือ รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อสังคม และต่อกองทัพ **ต่อไปครูจะบรรยายในหัวข้อที่ ๒** เรื่อง “การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ”

๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

การเป็นครูทหารในยุคปัจจุบัน มิได้หมายถึงเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น แต่ยังต้องเป็น “บุคคลแห่งการเรียนรู้” (Learning Person) และ “ผู้นำทางวิชาการ” (Academic Leader) ซึ่งเป็นผู้ที่เรียนรู้ก่อน นำไปใช้ได้จริง และสามารถชี้นำผู้เรียนให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒.๑ องค์ประกอบแห่งการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

หัวใจสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถอธิบายได้ผ่านกรอบ Head – Hand – Heart ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนกันและไม่อาจแยกจากกันได้

๒.๑.๑ Head (ความรู้)

Head หมายถึง “ฐานความรู้และกระบวนการคิด” ของครู ซึ่งครูควรเป็นผู้ที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่หยุดอยู่กับความรู้เดิม แต่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านวิชาการ เทคโนโลยี และวิชาชีพทหาร ครูที่มี Head ที่เข้มแข็ง จะไม่เพียงรู้เนื้อหา แต่ยังเข้าใจหลักการ เหตุผล และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่สถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม (Head ทำให้ครู “รู้และเข้าใจ”)

๒.๑.๒ Hand (ทักษะ)

Hand หมายถึง “การลงมือทำ” และการพัฒนาทักษะจากการปฏิบัติจริง ครูที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้จะไม่หยุดอยู่ที่การรับรู้เชิงทฤษฎี แต่จะนำความรู้ไปทดลอง ใช้ ฝึก และปรับปรุงอยู่เสมอ แนวคิดสำคัญคือ ทักษะ (Skill) เกิดจากการกระทำซ้ำ ๆ อย่างมีเป้าหมาย จนตกผลึกเป็นความชำนาญและองค์ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวครู (Hand ทำให้ครู “ทำได้จริงและชำนาญ”)

๒.๑.๓ Heart (ทัศนคติ)

Heart หมายถึง “ทัศนคติและเจตคติภายใน” ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด ครูทหารต้องรักการสอน มีความศรัทธาในวิชาชีพ และมี Positive Thinking หรือการมองโลกในแง่ดี (Heart ทำให้ครู “ไม่ยอมแพ้และพร้อมพัฒนาผู้อื่น”)

เมื่อทั้งสามองค์ประกอบทำงานร่วมกัน ครูทหารจะไม่เพียงเป็นผู้สอน แต่จะเป็น “ผู้นำทางปัญญา” ที่สามารถพาผู้เรียนก้าวข้ามอุปสรรค และเติบโตเป็นกำลังพลที่มีคุณภาพของกองทัพได้อย่างแท้จริง

๒.๒ วิธีการเรียนรู้

การพัฒนาครูทหารด้านความรู้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทันสมัย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ของครูทหารไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือเอกสารทางราชการเท่านั้น แต่ควรเปิดรับแหล่งเรียนรู้จากหลายช่องทาง ดังนี้

๒.๒.๑ อ่านหนังสือ วารสาร

การอ่านหนังสือและวารสารเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความรู้ ครูทหารควรเลือกอ่านทั้งหนังสือวิชาการ ตำราเฉพาะสาขา และวารสารทางทหารหรือการศึกษา เพื่อให้เข้าใจหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบ

๒.๒.๒ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ

สื่อโทรทัศน์และวิทยุเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยให้ครูทหารติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบัน และความเคลื่อนไหวด้านความมั่นคง เทคโนโลยี และสังคม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของกองทัพ การเรียนรู้ผ่านสื่อเหล่านี้ช่วยให้ครูเข้าใจบริบทโลกจริง สามารถนำเหตุการณ์ร่วมสมัยมาประกอบการสอน ทำให้บทเรียนมีความทันสมัย น่าสนใจ และเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น

๒.๒.๓ ค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่ช่วยให้ครูทหารเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย ทั้งบทความ งานวิจัย วิดีโอการสาธิต หรือเอกสารจากหน่วยงานทางทหารและสถาบันการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ครูทหารต้องมีทักษะในการคัดกรองข้อมูล เลือกแหล่งที่เชื่อถือได้ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปใช้ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนและรักษามาตรฐานทางวิชาการในการสอน

๒.๒.๔ สอบถามผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ

การเรียนรู้จากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งช่วยให้ครูทหารได้รับความรู้เชิงลึกที่ไม่สามารถหาได้จากตำราเพียงอย่างเดียว

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีประสบการณ์ เช่น ครูอาวุโส ผู้บังคับบัญชา หรือแม้แต่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ช่วยให้ครูเข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ลดความผิดพลาด และสามารถนำคำแนะนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนได้อย่างเหมาะสม

๒.๒.๕ ฝึกจับใจความเพื่อแยกแยะสาระสำคัญ

การฝึกจับใจความเป็นทักษะสำคัญของครูทหาร เพราะช่วยให้สามารถคัดเลือกสาระสำคัญจากข้อมูลจำนวนมาก และนำเสนอเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน

ครูที่มีทักษะการจับใจความจะสามารถสรุปเนื้อหายากให้กระชับ , จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และถ่ายทอดสาระสำคัญได้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ทั้ง ๕ ประการ เป็นกระบวนการที่เสริมกันและกัน กล่าวคือ การอ่านและการฟังข่าวสารช่วยสร้างฐานความรู้ , การค้นคว้าและการสอบถามผู้เชี่ยวชาญช่วยเพิ่มความลึกและความถูกต้อง , การฝึกจับใจความช่วยให้ครูสามารถคัดกรองและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

๒.๓ ทักษะพื้นฐานสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการมีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายด้านที่ช่วยให้ครูทหารสามารถรับรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะพื้นฐานสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกได้ ๖ ทักษะ ดังนี้

๒.๓.๑ ทักษะการฟัง

ทักษะการฟังเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ครูทหารต้องฟังอย่างตั้งใจ ทั้งการฟังคำสั่งฟังผู้บังคับบัญชา ฟังผู้เชี่ยวชาญ และฟังความคิดเห็นของผู้เรียน การฟังที่ดีช่วยให้เข้าใจสาระสำคัญ ลดความคลาดเคลื่อน และสร้างความไว้วางใจระหว่างครูกับผู้เรียน

๒.๓.๒ ทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ครูทหารต้องอ่านทั้งตำราวิชาการ คู่มือการปฏิบัติ ระเบียบ คำสั่ง และเอกสารทางราชการ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาอย่างถูกต้องและทันสมัย

๒.๓.๓ ทักษะการถาม

การถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้เชิงลึก ครูทหารที่ดีต้องรู้จักตั้งคำถามที่เหมาะสม เพื่อค้นหาความจริง กระตุ้นการคิด และตรวจสอบความเข้าใจ ทั้งของตนเองและของผู้เรียน

๒.๓.๔ ทักษะการคิด

ทักษะการคิดครอบคลุมการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดเชิงระบบ และการคิดแก้ปัญหา ครูทหารต้องสามารถประเมินสถานการณ์ เลือกข้อมูลที่เหมาะสม และตัดสินใจอย่างรอบคอบ

๒.๓.๕ ทักษะการเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบ ครูทหารต้องเขียนได้ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นทางการ เพื่อสื่อสารความรู้ คำสั่ง และผลการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๖ ทักษะการปฏิบัติ

ทักษะการปฏิบัติเป็นการนำความรู้ไปใช้จริง ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ในบริบททางทหาร ครูทหารต้องมีความชำนาญในการปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง

ทักษะทั้ง ๖ ประการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ครูใช้ทักษะการฟังเพื่อรับข้อมูลให้เกิดความเข้าใจ , ใช้ทักษะการอ่าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ , ใช้ทักษะการถาม เพื่อเจาะลึกความเข้าใจให้ลึกซึ้ง , ใช้ทักษะการคิด เพื่อวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างเป็นระบบ , ใช้ทักษะการเขียน เพื่อสื่อสารอย่างเป็นระบบและชัดเจน , ใช้ทักษะการปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ไปใช้จริงจนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญ

เมื่อครูทหารพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างสมดุล จะทำให้ตนเองเป็น “บุคคลแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์” และสามารถทำหน้าที่เป็น “ผู้นำทางวิชาการ” ที่น่าเชื่อถือและเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

๒.๔ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person)

หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถและความตั้งใจในการแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่จำกัดเฉพาะในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ การเป็นบุคคลแห่ง

การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ๒ ลักษณะสำคัญ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาครูทหาร ดังนี้

๒.๔.๑ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยตนเอง

การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยตนเอง หมายถึง บุคคลที่แม้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือได้รับการศึกษาอย่างจำกัด แต่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความวิริยะอุตสาหะ และมีแรงจูงใจภายในสูงในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง บุคคลประเภทนี้จะเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสังเกต การอ่าน การทดลอง และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง

๒.๔.๒ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยการฝึกหัด

การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยการฝึกหัด หมายถึง บุคคลที่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือสถาบันฝึกอบรม มีโอกาสเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้รับการฝึกทักษะ วิธีการเรียนรู้ และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

๒.๕ วิธีพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ครูทหารในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ทันสมัย และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้จึงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นผลจากการพัฒนาตนเองอย่างมีระบบ ดังนี้

๒.๕.๑ พัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ และศึกษาบางวิชาอย่างลึกซึ้ง

ครูทหารควรมีความรู้รอบด้านในหลายสาขา เช่น การศึกษา เทคโนโลยี ความมั่นคงจิตวิทยาและสังคม เพื่อเข้าใจบริบทของโลกและผู้เรียน ขณะเดียวกันควรเลือกบางวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่โดยตรงมาศึกษาอย่างลึกซึ้งจนเกิดความเชี่ยวชาญ แนวคิดนี้ช่วยให้ครูสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายศาสตร์ และถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ

๒.๕.๒ ใช้เครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้

เครื่องมือแสวงหาความรู้ ได้แก่ หนังสือ วารสาร งานวิจัย ฐานข้อมูลออนไลน์ สื่อดิจิทัล และเครือข่ายผู้รู้ เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ครูทหารเข้าถึงองค์ความรู้ได้รวดเร็วและหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ครูต้องมีทักษะในการเลือกใช้เครื่องมืออย่างเหมาะสม และสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้

๒.๕.๓ สร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

แรงจูงใจภายในเป็นหัวใจของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูทหารต้องมีความรักในวิชาชีพเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเอง และเชื่อว่าการเรียนรู้ช่วยเพิ่มศักยภาพทั้งต่อตนเอง ผู้เรียน และองค์กร การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและทัศนคติเชิงบวกจะช่วยให้ครูไม่หยุดพัฒนา แม้จะมีภารกิจหรืออุปสรรคมากมาย

๒.๕.๔ การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด ระบบออนไลน์ หรือแหล่งเรียนรู้ในหน่วยงาน เพื่อให้ครูทหารสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ตามความเหมาะสม

ซักถามขณะบรรยาย (หัวข้อที่ ๒)

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (๒.) “การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง อธิบาย ลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ ว่าเป็นอย่างไร ? (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

สรุปย่อย (หัวข้อที่ ๒)

๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

๒.๑ องค์ประกอบแห่งการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

หัวใจสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถอธิบายได้ผ่านกรอบ Head – Hand – Heart ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนกันและไม่อาจแยกจากกันได้

๒.๑.๑ Head (ความรู้)

๒.๑.๒ Hand (ทักษะ)

๒.๑.๓ Heart (ทัศนคติ)

๒.๒ วิธีการเรียนรู้

การพัฒนาครูทหารด้านความรู้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทันสมัย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ของครูทหารไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือเอกสารทางราชการเท่านั้น แต่ควรเปิดรับแหล่งเรียนรู้จากหลายช่องทาง ดังนี้

๒.๒.๑ อ่านหนังสือ วารสาร

๒.๒.๒ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ

๒.๒.๓ ค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

๒.๒.๔ สอบถามผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ

๒.๒.๕ ฝึกจับใจความเพื่อแยกแยะสาระสำคัญ

๒.๓ ทักษะพื้นฐานสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการมีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายด้านที่ช่วยให้ครูทหารสามารถรับรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๓.๑ ทักษะการฟัง

๒.๓.๒ ทักษะการอ่าน

๒.๓.๓ ทักษะการถาม

๒.๓.๔ ทักษะการคิด

๒.๓.๕ ทักษะการเขียน

๒.๓.๖ ทักษะการปฏิบัติ

๒.๔ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person)

หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถและความตั้งใจในการแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่จำกัดเฉพาะในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ๒ ลักษณะสำคัญ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาครูทหาร ดังนี้

๒.๔.๑ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยตนเอง

๒.๔.๒ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยการฝึกหัด

๒.๕ วิธีพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

๒.๕.๑ พัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ และศึกษาบางวิชาอย่างลึกซึ้ง

๒.๕.๒ ใช้เครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้

๒.๕.๓ สร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

๒.๕.๔ การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

<u>เชื่อมโยง (พูดเชื่อมโยง จากหัวข้อ ๒. ไปหัวข้อ ๓.)</u>

เมื่อนักเรียนได้ทราบ **(หัวข้อ ๒)** “การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ” ไปแล้ว ทำให้ทราบว่า **(๒.๑)** การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้นั้นมี ๓ องค์ประกอบที่สัมพันธ์กันคือ Head Hand Heart ส่วน **(๒.๒)** วิธีการเรียนรู้นั้นมี ๕ วิธี เช่น การอ่านหนังสือ การซักถามผู้รู้ การฝึกจับใจความ ในด้าน **(๒.๓)** ทักษะพื้นฐานสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มี ๖ ทักษะคือ การฟัง อ่าน ถาม คิด เขียน และปฏิบัติ ในด้าน **(๒.๔)** การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นได้ ๒ แบบคือ เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ด้วยการฝึกหัด และ **(๒.๕)** วิธีพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มี ๔ วิธี เช่น การสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนและสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา **ต่อไปครูจะบรรยายในหัวข้อที่ ๓** (หัวข้อ ๓.) เรื่อง “การจัดการความรู้ของครู”

๓. การจัดการความรู้ของครู

การจัดการความรู้ของครู หมายถึง ความสามารถของครูในการรวบรวม จัดระบบ ทำความเข้าใจ และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูทหารที่ดีต้องไม่เพียง “รู้” เนื้อหาเท่านั้น แต่ต้องสามารถถ่ายทอดความรู้นั้นได้ครบทุกระดับ ตั้งแต่ความรู้พื้นฐานไปจนถึงความรู้เชิงลึก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงและนำไปใช้ได้ในสถานการณ์จริง

๓.๑ การเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ทุกระดับ

การเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ทุกระดับ หมายถึง ครูมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอนอย่างถ่องแท้ สามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างเป็นลำดับขั้น จากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และปรับระดับการอธิบายให้เหมาะสมกับพื้นฐานและศักยภาพของผู้เรียน

๓.๑.๑ ระดับการถ่ายทอดความรู้ของครู สามารถจำแนกได้เป็น ๔ ระดับสำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑.๑ ความรู้ระดับข้อเท็จจริง (Fact)

คือ ความรู้พื้นฐานที่เป็นข้อมูล ความจริง ตัวเลข ชื่อเรียก ลักษณะ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นความรู้ที่ผู้เรียนต้อง “รู้และจำ” เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ระดับที่สูงขึ้น

๓.๑.๒.๑ ความรู้ระดับความคิดรวบยอด (Concept)

คือ ความเข้าใจภาพรวม การจัดกลุ่ม หรือแนวคิดที่ใช้เชื่อมโยงข้อเท็จจริงหลาย ๆ ประการเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และโครงสร้างของความรู้

๓.๑.๓.๑ ความรู้ระดับหลักการ (Principle)

คือ ความรู้ที่อธิบายเหตุและผล กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและการปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ

๓.๑.๔.๑ ความรู้ระดับทฤษฎี (Theory)

คือ ความรู้เชิงนามธรรมที่เป็นระบบ อธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถใช้คาดการณ์หรืออธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

๓.๒ การเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

การเป็น “ครู ๒๔ ชั่วโมง” หมายถึง การที่ครูทหารไม่ได้ทำหน้าที่เฉพาะในห้องเรียนหรือเวลาราชการเท่านั้น แต่ต้อง ดำรงตนเป็นครูตลอดเวลา ทั้งในด้านความคิด คำพูด การปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต เพราะศิษย์ทหารเรียนรู้จาก การสังเกตแบบอย่าง (Learning by Observation) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากบทเรียน

ในบริบททางทหาร ครูทหารถือเป็น ผู้หล่อหลอมวินัย จิตสำนึก และอุดมการณ์ ของกำลังพลรุ่นใหม่ ดังนั้นพฤติกรรมของครูทหารในทุกช่วงเวลาย่อมมีผลต่อศิษย์โดยตรง

๓.๒.๑ องค์ประกอบของการเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง ประกอบด้วย

๓.๒.๑.๑ ต้นแบบ (Role Model)

ครูทหารต้องเป็น “แบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังศิษย์” ไม่ใช่เพียงสอนด้วยคำพูด แต่สอนด้วยการกระทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น

๑) ปฏิบัติตามระเบียบวินัยทหารอย่างเคร่งครัด

๒) มีความตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และยุติธรรม

๓) แสดงความเป็นผู้นำ มีความสุขุม รอบคอบ และควบคุมอารมณ์ได้ดี

เมื่อนักเรียนทหารเห็นและซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้ จะทำให้ศิษย์ “แม้ไม่ได้อยู่ในเวลาเรียน ก็ยังระลึกถึงคำสอนและแบบอย่างของครู” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างทหารที่มีคุณธรรมและจิตสำนึกแห่งความเป็นทหารอาชีพ

๓.๒.๑.๒ ที่ปรึกษา (Counsellor)

ครูทหารจำเป็นต้องทำหน้าที่เป็น “ที่ปรึกษาที่ศิษย์ไว้วางใจ” ทั้งในเรื่องการเรียน การฝึก วินัย การปรับตัวในชีวิตทหาร และปัญหาส่วนตัวที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึก

บทบาทสำคัญของครูทหารในฐานะที่ปรึกษา ได้แก่

๑) รับฟังปัญหาของศิษย์ด้วยความตั้งใจ ไม่ใช้อคติ

๒) ให้คำแนะนำด้วยเหตุผล ความเมตตา และความถูกต้องตามระเบียบ

๓) แยกแยะระหว่าง “การเอ็นดู” กับ “การละเลยวินัย” อย่างเหมาะสม

การเป็นที่ปรึกษาที่ดีจะช่วยให้ศิษย์เกิดความเชื่อมั่น กล้าปรึกษา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกทาง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านวินัยหรือจิตใจในระยะยาว

๓.๒.๑.๓ อบอุ่น (Warming)

ความอบอุ่นของครูทหารหมายถึง “ความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของวินัย” ไม่ใช่ความเข้มงวดรุนแรงจนศิษย์เกิดความหวาดกลัว หรือไม่กล้าแสดงความสามารถของตนเอง

ครูทหารที่มีความอบอุ่นจะ

๑) ใช้คำพูดและท่าทีที่สร้างกำลังใจ

๒) ตำหนิด้วยเหตุผล ไม่ใช้การกดดันทางอารมณ์

๓) เปิดโอกาสให้ศิษย์แสดงความคิดเห็นหรือสอบถามอย่างเหมาะสม

บรรยากาศเช่นนี้จะทำให้ศิษย์รู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological Safety) ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ การฝึก และการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

๓.๒.๑.๔ ชี้แนะ (Guidance)

ครูทหารต้องสามารถ “ชี้แนะเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด” ให้กับศิษย์ โดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ภายใต้กรอบภารกิจและความต้องการของกองทัพ

การชี้แนะที่ดีของครูทหาร ได้แก่

๑) แนะนำแนวทางการพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ การฝึก และคุณลักษณะทหาร

๒) ช่วยให้ศิษย์มองเห็นเป้าหมายในอาชีพทหารของตน

๓) ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อหน้าที่ ความเสียสละ และการรับใช้ชาติ

สรุป บทบาทนี้ทำให้ครูทหารไม่ใช่เป็นเพียงแค่ “ผู้สอน” แต่เป็น ผู้นำทางชีวิตทหารของศิษย์ในระยะยาว

๓.๓ การเป็นครูทั้งตัว

“การเป็นครูทั้งตัว” ในบริบทของครูทหาร หมายถึง การบูรณาการ “ตัวตนของครู” เข้ากับ “บทบาทของทหาร” อย่างกลมกลืน ไม่แยกชีวิตราชการออกจากชีวิตครู แต่ดำรงตนเป็นครูและทหารอาชีพไปพร้อมกัน ทั้งในด้านบุคลิก ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อเป็นต้นแบบที่ศิษย์สามารถยึดถือและปฏิบัติตามได้จริง

แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลัก Head – Hand – Heart ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาครูทหารอย่างสมบูรณ์

๓.๓.๑ องค์ประกอบของการเป็นครูทั้งตัว ประกอบด้วย

๓.๓.๑.๑ บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพของครูทหารคือภาพลักษณ์โดยรวมที่สะท้อนถึง “ความน่าเชื่อถือ ความเป็นผู้นำ และความเป็นมืออาชีพ” ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสมของครูทหาร ได้แก่

๑) การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ แบบแผนทหาร

๒) ท่วงท่าทาง สุภาพ สง่างาม สมกับความเป็นผู้นำ

๓) การพูด การแสดงออก มีเหตุผล สุขุม รอบคอบ

๔) การควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ใช้อารมณ์นำเหตุผล

บุคลิกภาพที่ดี จะช่วยให้ศิษย์เคารพครูจากความศรัทธา ไม่ใช่ความหวาดกลัว และส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับคำสอนและการปฏิบัติตามคำสั่งในการฝึก

๓.๓.๑.๒ ความรู้ (Knowledge)

ครูทหารต้องมี “องค์ความรู้ที่ถูกต้อง ลึก และทันสมัย” เพื่อใช้ในการถ่ายทอดแก่ศิษย์ โดยความรู้ของครูทหารครอบคลุมทั้ง

๑) ความรู้ทางวิชาการเฉพาะสาขา

๒) ความรู้ทางทหาร ระเบียบ วินัย และยุทธวิธี

๓) ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและจิตวิทยาผู้เรียน

ครูทหารที่มี “Head” แข็งแรง จะสามารถ

๑) อธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน

๒) ตอบคำถามศิษย์ได้อย่างมีหลักการ

๓) เชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงทางทหาร ซึ่งทำให้ศิษย์เกิดความเชื่อมั่นในตัวครูและในวิชาที่เรียน

๓.๓.๑.๓ ทักษะ (Skills)

ทักษะของครูทหารคือความสามารถในการ “ลงมือทำให้ดู ทำเป็นแบบอย่าง และฝึกให้ศิษย์ทำได้จริง” ไม่ใช่เพียงการบอกหรือสั่งการ

ทักษะสำคัญของครูทหาร ได้แก่

๑) ทักษะการสาธิตการฝึก การใช้อาวุธ หรือการปฏิบัติทางยุทธวิธี

๒) ทักษะการถ่ายทอดและฝึกซ้ำอย่างเป็นขั้นตอน

๓) ทักษะการประเมินและแก้ไขข้อผิดพลาดของศิษย์

เมื่อครูทหารมี “Hand” ที่ดี ศิษย์จะปฏิบัติตามครูได้อย่างถูกต้อง เห็นภาพจริง และเกิดความมั่นใจในการฝึก ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ในระบบทหาร

๓.๓.๑.๔ ทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติของครูทหารเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่กำหนด “คุณภาพของการสอนและการปกครองศิษย์” ครูทหารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ครู ต่อศิษย์ และต่อวิชาชีพทหาร

ลักษณะทัศนคติที่พึงประสงค์ ได้แก่

๑) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครูทหาร

๒) มี Positive Thinking มองศิษย์ในแง่การพัฒนา ไม่ใช่การจับผิด

๓) เชื่อมั่นว่าศิษย์สามารถพัฒนาได้ หากได้รับการชี้นำที่ถูกต้อง

ทัศนคติที่ดีจะสะท้อนออกมาในคำพูด น้ำเสียง และการตัดสินใจของครู ซึ่งศิษย์สามารถรับรู้และซึมซับได้โดยไม่รู้ตัว

สรุปภาพรวม : การเป็น “ครูทั้งตัว” ในบริบทครูทหาร คือการรวม “บุคลิกภาพ (Personality) + ความรู้ (Head) + ทักษะ (Hand) + ทัศนคติ (Heart)” เข้าด้วยกันอย่างสมดุล เพื่อสร้างครูทหารที่น่าเคารพ น่าเชื่อถือ น่าเลียนแบบ และสามารถหล่อหลอมศิษย์ให้เป็นทหารที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และอุดมการณ์

ซักถามขณะบรรยาย (หัวข้อที่ ๓.)

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (หัวข้อที่ ๓.) “การจัดการความรู้ของครู” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง อธิบาย การจัดการความรู้ของครู ว่ามีอะไรบ้าง ? (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

สรุปย่อย (หัวข้อที่ ๓)

๓. การจัดการความรู้ของครู

๓.๑ การเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ทุกระดับ

๓.๑.๑ ระดับการถ่ายทอดความรู้ของครู สามารถจำแนกได้เป็น ๔ ระดับสำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑.๑ ความรู้ระดับข้อเท็จจริง (Fact)

เป็นความรู้ที่ผู้เรียนต้อง “รู้และจำ” เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ระดับที่สูงขึ้น

๓.๑.๒.๑ ความรู้ระดับความคิดรวบยอด (Concept)

คือ ความเข้าใจภาพรวม ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และโครงสร้างของความรู้

๓.๑.๓.๑ ความรู้ระดับหลักการ (Principle)

คือ ความรู้ที่อธิบายเหตุและผล กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่ใช้ในการตัดสินใจ

๓.๑.๔.๑ ความรู้ระดับทฤษฎี (Theory)

คือ ความรู้เชิงนามธรรมที่เป็นระบบ สามารถใช้อธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

๓.๒ การเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

๓.๒.๑ องค์ประกอบของการเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง ประกอบด้วย

๓.๒.๑.๑ ต้นแบบ (Role Model)

“แบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังศิษย์”

๓.๒.๑.๒ ที่ปรึกษา (Counsellor)

การเป็นที่ปรึกษาที่ดีจะช่วยให้ศิษย์เกิดความเชื่อมั่น กล้าปรึกษา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกทาง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านวินัยหรือจิตใจในระยะยาว

๓.๒.๑.๓ อบอุ่น (Warming)

"ความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของวินัย"

๓.๒.๑.๔ ชี้แนะ (Guidance)

ครูทหารต้องสามารถ "ชี้แนะเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด" ให้กับศิษย์ โดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ภายใต้กรอบภารกิจและความต้องการของกองทัพ

๓.๓ การเป็นครูทั้งตัว

๓.๓.๑ องค์ประกอบของการเป็นครูทั้งตัว ประกอบด้วย

๓.๓.๑.๑ บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพที่ดี จะช่วยให้ศิษย์เคารพครูจากความศรัทธา ไม่ใช่ความหวาดกลัว และส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับคำสอนและการปฏิบัติตามคำสั่งในการฝึก

๓.๓.๑.๒ ความรู้ (Knowledge)

ครูทหารต้องมี "องค์ความรู้ที่ถูกต้อง ลึก และทันสมัย" เพื่อใช้ในการถ่ายทอดแก่ศิษย์

๓.๓.๑.๓ ทักษะ (Skills)

ทักษะของครูทหารคือความสามารถในการ "ลงมือทำให้ดู ทำเป็นแบบอย่าง และฝึกให้ศิษย์ทำได้จริง" ไม่ใช่เพียงการบอกหรือสั่งการ

๓.๓.๑.๔ ทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติที่ดีจะสะท้อนออกมาในคำพูด น้ำเสียง และการตัดสินใจของครู ซึ่งศิษย์สามารถรับรู้และซึมซับได้โดยไม่รู้ตัว

<u>เชื่อมโยง (พูดเชื่อมโยง จากหัวข้อ ๓. ไปหัวข้อ ๔.)</u>

เมื่อนักเรียนได้ทราบ **(หัวข้อ ๓.)** "การจัดการความรู้ของครูไปแล้ว" ทำให้ทราบว่า **(๓.๑)** การเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ทุกระดับ หมายถึงการถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่ระดับข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด หลักการและทฤษฎีในเรื่องนั้น ส่วน **(๓.๒)** การเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง หมายถึง การเป็นครูต้นแบบ เป็นที่ปรึกษา ให้ความอบอุ่นและชี้แนะแนวทางให้ศิษย์ได้ ส่วน **(๓.๓)** การเป็นครูทั้งตัว หมายถึง การมีบุคลิกภาพที่ดี มีองค์ความรู้ มีทักษะและมีทัศนคติที่ดีในการทำหน้าที่ครู **ต่อไปครูจะบรรยายในหัวข้อที่ ๔** (หัวข้อ ๔.) เรื่อง "การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู"

๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู

๔.๑ ความหมายของศักยภาพ (Potential)

ศักยภาพของครูทหาร หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และคุณธรรมที่มีอยู่ภายในตัวครูทหาร ซึ่งอาจยังไม่ปรากฏชัดในระยะแรก แต่สามารถพัฒนาและดึงออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ผ่านกระบวนการฝึกฝน การเรียนรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูและทหารควบคู่กัน

การเสริมสร้างศักยภาพจึงมิใช่เพียงการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาครูทหารให้สามารถแสดง “ความสามารถสูงสุด” ของตนออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการสอน การเป็นผู้นำ การเป็นแบบอย่าง และการปฏิบัติภารกิจทางทหารอย่างมืออาชีพ จนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เรียน ผู้บังคับบัญชา และสังคม

๔.๑.๑ ศักยภาพของครูทหาร สามารถพิจารณาได้ใน ๔ มิติสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑.๑ ศักยภาพด้านความรู้ (Knowledge Potential)

ครูทหารต้องมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาทหารอย่างลึกซึ้ง เข้าใจหลักการ เหตุผล และบริบทของเนื้อหาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจนและเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงทางทหาร ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๔.๑.๑.๒ ศักยภาพด้านทักษะ (Skill Potential)

ครูทหารต้องมีทักษะในการสอน การฝึก การสื่อสาร การควบคุมชั้นเรียน และการฝึกระเบียบวินัย สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน และใช้ทักษะทางทหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ เช่น การฝึกภาคสนาม การจำลองสถานการณ์ หรือการเรียนรู้จากภารกิจจริง

๔.๑.๑.๓ ศักยภาพด้านบุคลิกภาพและภาวะผู้นำ (Personality & Leadership Potential)

ครูทหารต้องแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ มีความสง่างาม มั่นคง น่าเชื่อถือ มีวินัยตรงต่อเวลา และรับผิดชอบสูง บุคลิกภาพที่ดีจะช่วยเสริมพลังในการถ่ายทอดความรู้และสร้างแรงศรัทธาให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตาม

๔.๑.๑.๔ ศักยภาพด้านคุณธรรมและทัศนคติ (Moral & Attitude Potential)

ครูทหารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและวิชาชีพทหาร มีจิตสำนึกในการเสียสละ อดทน ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในระเบียบแบบแผน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน

สรุปเชิงความเป็นครูทหาร : การเสริมสร้างศักยภาพของครูทหาร คือ กระบวนการพัฒนาครูให้สามารถดึงความสามารถที่แฝงอยู่ในตนออกมาใช้อย่างเต็มศักยภาพ จนเกิดความพร้อมทั้งด้าน “ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ และคุณธรรม” ส่งผลให้ครูทหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างกำลังพลที่มีคุณภาพให้กับกองทัพและประเทศชาติ

๔.๒ การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู (ในบริบทครูทหาร)

การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครูทหาร หมายถึง กระบวนการพัฒนาครูทหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแสดงศักยภาพที่แฝงอยู่ในตนออกมาได้อย่างเต็มที่ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ และคุณธรรม อันจะนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม

๔.๒.๑ ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรม

การส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาครูทหารให้มีความรู้และทักษะที่ทันสมัย ทั้งด้านวิชาการ วิชาทหาร และเทคนิคการสอน ครูทหารควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบหลักสูตรภายในกองทัพ หลักสูตรภายนอก และการฝึกภาคสนาม เพื่อเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ

๔.๒.๑.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) อบรมวิชาการ วิชาทหาร และเทคนิคการสอน

๒) ฝึกภาคสนามควบคู่ทฤษฎี

๓) เพิ่มความเชี่ยวชาญและความทันสมัย

๔.๒.๒ ร่วมประชุมวิชาการ

การเข้าร่วมประชุมวิชาการช่วยเปิดโอกาสให้ครูทหารได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) กับครู นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพ ส่งผลให้ครูทหารมีมุมมองที่กว้างขึ้น สามารถนำองค์ความรู้ใหม่มาปรับใช้กับการเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

๒) เรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

๓) พัฒนาการสอนให้สอดคล้องสถานการณ์จริง

๔.๒.๓ ช่วยเหลือเพื่อนครู

การช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครู เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมในหมู่ครูทหาร ครูที่มีประสบการณ์มากควรให้คำแนะนำ ถ่ายทอดประสบการณ์ และเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูรุ่นใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนโดยรวม และสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งในองค์กรทางการศึกษาและการฝึกของกองทัพ

๔.๒.๓.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) ถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างครู

๒) ระบบพี่เลี้ยง (Mentor)

๓) เสริมสร้างทีมครูทหารที่เข้มแข็ง

๔.๒.๔ ให้ทุนวิจัยและศึกษาต่อ

การสนับสนุนทุนวิจัยและการศึกษาต่อ เป็นการพัฒนาครูทหารในเชิงลึก ช่วยส่งเสริมให้ครูทหารได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทหาร การฝึก การเรียนการสอน และการพัฒนากำลังพล ผลงานวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้พัฒนาหลักสูตร นโยบาย และแนวทางการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน

๔.๒.๔.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) พัฒนาความรู้เชิงลึก

๒) สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการทหารและการศึกษา

๓) นำผลวิจัยพัฒนาหลักสูตรและการฝึก

๔.๒.๕ จัดกิจกรรมสัมมนา

การจัดกิจกรรมสัมมนา เป็นเวทีสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครูทหารอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูทหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการฝึกกำลังพล การสัมมนายังช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และกระตุ้นให้ครูทหารเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๔.๒.๕.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๒) วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางพัฒนา

๓) เสริมทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูทหาร

๔.๒.๖ ส่งเสริมการเขียนตำรา

การส่งเสริมให้ครูทหารเขียนตำรา เอกสารประกอบการสอน หรือคู่มือการฝึก เป็นการยกระดับองค์ความรู้ขององค์กรอย่างยั่งยืน ตำราที่ครูทหารจัดทำขึ้นจากประสบการณ์จริงจะมีความเหมาะสมกับบริบททางทหาร สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการเรียนการสอนและการฝึกในระยะยาว อีกทั้งยังสะท้อนความเป็นครูมืออาชีพและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของครูทหาร

๔.๒.๖.๑ ตัวอย่างกิจกรรม

๑) เขียนตำรา คู่มือฝึก เอกสารประกอบการสอน

๒) ถ่ายทอดประสบการณ์จากภารกิจจริง

๓) สร้างแหล่งความรู้ถาวรของกองทัพ

สรุปเชิงบูรณาการ : ความรู้ ▶ ทักษะ ▶ ภาวะผู้นำ ▶ คุณธรรม = สมรรถภาพครูทหารที่เข้มแข็งและยั่งยืน

การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครูทหาร เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรอบด้าน ซึ่งช่วยให้ครูทหารสามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ภายในออกมาใช้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน การฝึกกำลังพล และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ซักถามขณะบรรยาย (หัวข้อที่ ๔.)

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อ (๔.) “การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูถามคำถาม) ให้นักเรียนลอง ยกตัวอย่าง การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู อย่างน้อย ๓ ตัวอย่าง (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

สรุปย่อย (หัวข้อที่ ๔.)

๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู

๔.๑ ความหมายของศักยภาพ (Potential)

ศักยภาพของครูทหาร หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และคุณธรรมที่มีอยู่ภายในตัวครูทหาร ซึ่งอาจยังไม่ปรากฏชัดในระยะแรก แต่สามารถพัฒนาและดึงออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ผ่านกระบวนการฝึกฝน การเรียนรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูและทหารควบคู่กัน

การเสริมสร้างศักยภาพจึงมิใช่เพียงการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาครูทหารให้สามารถแสดง “ความสามารถสูงสุด” ของตนออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการสอน การเป็นผู้นำ การเป็นแบบอย่าง และการปฏิบัติภารกิจทางทหารอย่างมืออาชีพ จนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เรียน ผู้บังคับบัญชา และสังคม

๔.๑.๑ ศักยภาพของครูทหาร สามารถพิจารณาได้ใน ๔ มิติสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑.๑ ศักยภาพด้านความรู้ (Knowledge Potential)

ทั้งด้านวิชาการและวิชาทหารอย่างลึกซึ้ง เข้าใจหลักการ เหตุผลและบริบทของเนื้อหาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๔.๑.๑.๒ ศักยภาพด้านทักษะ (Skill Potential)

ครูทหารต้องมีทักษะในการสอน การฝึก การสื่อสาร การควบคุมชั้นเรียน สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และใช้ทักษะทางทหารเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้

๔.๑.๑.๓ ศักยภาพด้านบุคลิกภาพและภาวะผู้นำ (Personality & Leadership Potential)

มีความสง่างาม วินัย ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบสูง บุคลิกภาพที่ดีจะช่วยเสริมพลังในการถ่ายทอดความรู้และสร้างแรงศรัทธาให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตาม

๔.๑.๑.๔ ศักยภาพด้านคุณธรรมและทัศนคติ (Moral & Attitude Potential)

มีจิตสำนึกในการเสียสละ อดทน ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในระเบียบแบบแผน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน

๔.๒ การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู (ในบริบทครูทหาร)

๔.๒.๑ ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรม

ทั้งในรูปแบบหลักสูตรภายในกองทัพ หลักสูตรภายนอกและการฝึกภาคสนาม เพื่อเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ

๔.๒.๒ ร่วมประชุมวิชาการ

ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) กับครู นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้ครูทหารมีมุมมองที่กว้างขึ้น สามารถนำองค์ความรู้ใหม่มาปรับใช้กับการเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ ช่วยเหลือเพื่อนครู

เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมในหมู่ครูทหาร ครูที่มีประสบการณ์มากควรให้คำแนะนำ ถ่ายทอดประสบการณ์ และเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูรุ่นใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนโดยรวม และสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งในองค์กรทางการศึกษาและการฝึกของกองทัพ

๔.๒.๔ ให้ทุนวิจัยและศึกษาต่อ

เป็นการพัฒนาครูทหารในเชิงลึก ช่วยส่งเสริมให้ครูทหารได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทหาร การฝึก การเรียนการสอน และการพัฒนากำลังพล ผลงานวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้พัฒนาหลักสูตร นโยบาย และแนวทางการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน

๔.๒.๕ จัดกิจกรรมสัมมนา

เป็นการเปิดโอกาสให้ครูทหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการฝึกกำลังพล การสัมมนายังช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และกระตุ้นให้ครูทหารเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๔.๒.๖ ส่งเสริมการเขียนตำรา

การส่งเสริมให้ครูทหารเขียนตำรา เอกสารประกอบการสอน หรือคู่มือการฝึก เป็นการยกระดับองค์ความรู้ขององค์กรอย่างยั่งยืน ตำราที่ครูทหารจัดทำขึ้นจากประสบการณ์จริงจะมีความเหมาะสมกับบริบททางทหาร สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการเรียนการสอนและการฝึกในระยะยาว อีกทั้งยังสะท้อนความเป็นครูมืออาชีพและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของครูทหาร
สามารถรับรู้และซึมซับได้โดยไม่รู้ตัว

<u>เชื่อมโยง (พูดเชื่อมโยง จากหัวข้อ ๔. ไปหัวข้อ ๕.)</u>

เมื่อนักเรียนได้ทราบ **(หัวข้อ ๔.)** “การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู” ไปแล้ว ทำให้ทราบว่า **(๔.๑)** ความหมายของศักยภาพ (Potential) การพัฒนาครูทหารให้สามารถแสดง “ความสามารถสูงสุด” ของตนออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการสอน การเป็นผู้นำ ส่วน **(๔.๒)** การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู มี ๖ ข้อ เช่น การส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรม การเข้าร่วมประชุมวิชาการ การช่วยเหลือเพื่อนครู การจัดกิจกรรมสัมมนา และส่งเสริมการเขียนตำรา **ต่อไปครูจะบรรยายในหัวข้อที่ ๕** (หัวข้อ ๕.) เรื่อง “การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู” **ซึ่งเป็นหัวข้อสุดท้าย**

๕. การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพในบริบทของครูทหาร หมายถึง กระบวนการพัฒนาและส่งเสริมครูทหารให้มีความเจริญก้าวหน้าในสายงานอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ครูทหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการยอมรับทั้งในองค์กรทหารและสังคม

๕.๑ การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพครูทหาร

๕.๑.๑ การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพครูทหาร สามารถพิจารณาได้ใน ๓ มิติสำคัญ ดังนี้

๕.๑.๑.๑ การพัฒนาความรู้และสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

ครูทหารต้องพัฒนาความรู้ทั้งด้านวิชาการ วิชาทหาร และศาสตร์ทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการอบรม การฝึก การศึกษาต่อ และการวิจัย เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการสอนและการฝึกกำลังพล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความก้าวหน้าในวิชาชีพครูและสายงานทหาร

๕.๑.๑.๒ เส้นทางความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ

ความก้าวหน้าของครูทหารมิได้จำกัดเฉพาะการเลื่อนตำแหน่งทางทหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาเป็นครูผู้เชี่ยวชาญ ครูฝึกชำนาญการ ผู้พัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทหาร หรือผู้บริหารทางการศึกษาในหน่วยทหาร ซึ่งสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพ

๕.๑.๑.๓ การสร้างผลงานทางวิชาการ

การจัดทำผลงานวิชาการ เช่น งานวิจัย ตำรา คู่มือการฝึก หรือบทความทางวิชาการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าวิชาชีพครูทหาร ผลงานเหล่านี้สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนและการฝึกกำลังพล รวมทั้งเป็นหลักฐานแสดงความสามารถและความเชี่ยวชาญของครูทหาร

๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

๕.๒.๑ การปฏิรูปการศึกษาของไทย

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ โดยมี “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม” เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดกรอบ แนวทาง และมาตรฐานในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ “ครู” เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูจึงต้องมีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และจริยธรรมตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

๕.๒.๒ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู

เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนต้องมี “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” ซึ่งออกโดย คุรุสภา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งนี้ เพื่อควบคุม กำกับ และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูในด้าน

๕.๒.๒.๑ ความรู้ทางวิชาการ

๕.๒.๒.๒ ทักษะการจัดการเรียนการสอน

๕.๒.๒.๓ จรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อผู้เรียนและสังคม

การมีใบประกอบวิชาชีพครูจึงเป็นเครื่องยืนยันว่าครูได้ผ่านการพัฒนาและรับรองตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพ

๕.๒.๓ ความเชื่อมโยงกับบริบทของครูทหาร

ในบริบทของครูทหาร แม้จะเป็นกำลังพลของกองทัพ แต่เมื่อทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามระบบการศึกษา ครูทหารย่อมต้องปฏิบัติตามกรอบของการปฏิรูปการศึกษาเช่นเดียวกับครูทั่วไป กล่าวคือ ต้องมีคุณสมบัติและมาตรฐานความเป็นครูตามที่กฎหมายกำหนด ควบคู่กับการยึดถือวินัยและระเบียบแบบแผนทางทหาร

การบูรณาการระหว่าง “มาตรฐานวิชาชีพครูตามกฎหมายการศึกษา” และ “วินัยแบบทหาร” ช่วยให้ครูทหารมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และความเป็นแบบอย่าง ส่งผลให้การเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปเชิงความน่าเชื่อถือ : กล่าวโดยสรุป การปฏิรูปการศึกษาของไทยภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นกลไกสำคัญที่สร้างมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพให้กับวิชาชีพครู การกำหนดให้ครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูจึงไม่ใช่เพียงข้อบังคับทางกฎหมาย แต่เป็นหลักประกันคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งครูทหารในฐานะผู้ทำหน้าที่ครูย่อมต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบบการศึกษาของประเทศ

๕.๒.๔ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะสำหรับข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอนพ.ศ.๒๕๖๑

๕.๒.๔.๑ หลักการและเหตุผล : ข้อบังคับฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อ

๑) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่สอน

๒) กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่วิทยฐานะอย่างชัดเจน เป็นธรรม และตรวจสอบได้

๓) ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครูทหารควบคู่กับสายงานทหาร

๔) สร้างแรงจูงใจให้ครูทหารพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕.๒.๔.๒ ขอบเขตการบังคับใช้

ใช้บังคับกับ ข้าราชการทหารที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอน ในสถานศึกษา หน่วยฝึก หรือสถาบันการศึกษาทางทหาร ตามที่กองทัพกำหนด

๕.๒.๔.๓ ความหมายของ “วิทยฐานะ”

วิทยฐานะ หมายถึง ระดับความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความเป็นมืออาชีพทางการสอนของข้าราชการทหาร ซึ่งสะท้อนถึง

๑) ความรู้ความสามารถ

๒) ประสบการณ์ในการสอน

๓) ผลงานทางวิชาการและการฝึก

๔) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

๕.๒.๔.๔ ระดับวิทยฐานะของข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอน : โดยทั่วไป วิทยฐานะจะกำหนดเป็นลำดับขั้น เช่น

๑) ครูชำนาญการต้น

๒) ครูชำนาญการ

๓) ครูชำนาญการพิเศษ

๔) ครูเชี่ยวชาญ

๕) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

(ชื่อระดับอาจแตกต่างตามประกาศหรือแนวปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพ)

๕.๒.๔.๕ หลักเกณฑ์และคุณสมบัติในการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ : ข้าราชการทหารที่ประสงค์ขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ ต้องมีคุณสมบัติสำคัญ เช่น

๑) ปฏิบัติหน้าที่สอนตามระยะเวลาที่กำหนด

๒) มีผลการปฏิบัติงานด้านการสอนและการฝึกในระดับดีขึ้นไป

๓) มีผลงานทางวิชาการ เช่น

(๑) เอกสารประกอบการสอน

(๒) คู่มือการฝึก

(๓) งานวิจัย

(๔) ตำราทางวิชาการหรือทางทหาร

(๕) มีความประพฤติและวินัยทหารเรียบร้อย

๕.๒.๔.๖ การประเมินและพิจารณาวิทยฐานะ : การพิจารณาวิทยฐานะเป็นไปตามหลัก

๑) ความโปร่งใส

๒) ความเป็นธรรม

๓) การประเมินจากผลงานจริงและการปฏิบัติหน้าที่จริง

โดยจะมีคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ทำหน้าที่พิจารณาคุณสมบัติและผลงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๕.๒.๔.๗ สิทธิและประโยชน์ของผู้มีวิทยฐานะ : ข้าราชการทหารที่ได้รับการกำหนดวิทยฐานะจะได้รับ

๑) การยอมรับในความเชี่ยวชาญด้านการสอน

๒) ความก้าวหน้าในสายงานครูทหาร

๓) สิทธิประโยชน์ด้านตำแหน่ง หน้าที่ และการพัฒนาในอนาคต

๔) เป็นแบบอย่างและผู้นำทางวิชาการแก่ครูทหารรุ่นต่อไป

๕.๒.๔.๘ ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพครู : ข้อบังคับฉบับนี้สอดคล้องกับ

๑) แนวคิดมาตรฐานวิชาชีพครู

๒) การพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง

๓) การปฏิรูปการศึกษาและการยกระดับคุณภาพผู้สอน

โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกองทัพและวินัยทหาร

สรุปภาพรวม : ข้อบังคับว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะสำหรับข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอน พ.ศ.๒๕๖๑ เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับความเป็น “ครูทหารมืออาชีพ” ช่วยสร้างมาตรฐาน ความก้าวหน้า และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้การเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลของกองทัพมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน

๕.๓ หลักธรรมาภิบาล (ในบริบทของครูทหาร)

โดยเฉพาะในบริบทของครูทหาร ซึ่งมีบทบาททั้งด้านการศึกษาและการรักษาวินัย การยึดหลักธรรมาภิบาลจึงช่วยสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๕.๓.๑ หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรมหมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ชัดเจน ครูทหารต้องจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นธรรม มีเกณฑ์ที่แน่นอน เช่น การกำหนดรูปแบบการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม ระดับคะแนนที่ได้เกรดต่าง ๆ ต้องประกาศให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า และใช้เกณฑ์เดียวกันกับผู้เรียนทุกคน เพื่อลดความคลุมเครือและความรู้สึกไม่เป็นธรรม

๕.๓.๒ หลักคุณธรรม

หลักคุณธรรมหมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่ด้วยความถูกต้องและเหมาะสม ครูทหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตา และยุติธรรม ไม่ใช้อำนาจในทางที่กดขี่ ข่มเหง หรือเลือกปฏิบัติ การแสดงออกที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคารพ ศรัทธา และซึมซับคุณค่าทางจริยธรรมควบคู่ไปกับวินัยแบบทหาร

๕.๓.๓ หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ครูทหารควรมีแนวทางการในปฏิบัติงานที่ชัดเจน เปิดเผย และสามารถตรวจสอบได้ เช่น การแจ้งแผนการสอน วิธีการประเมินผล คะแนน และเหตุผลของการให้ผลการเรียนอย่างตรงไปตรงมา การดำเนินงานที่โปร่งใสจะช่วยลดข้อสงสัย สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

๕.๓.๔ หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และการตรวจสอบ เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเปิดช่องทางให้ผู้เรียนสอบถามหรืออุทธรณ์ผลการประเมินอย่างเหมาะสม การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการศึกษา

๕.๓.๕ หลักความรับผิดชอบ

ครูทหารต้องมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ทั้งด้านการสอน การฝึก และการประเมินผล พร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เรียน การแสดงความรับผิดชอบอย่างจริงจังจะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของครูทหาร

๕.๓.๖ หลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่าหมายถึง การใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ครูทหารควรบริหารจัดการเวลา งบประมาณ อุปกรณ์การฝึก และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม ไม่สิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า

สรุปเชิงบูรณาการ : การยึดหลักธรรมาภิบาลในบริบทของครูทหาร เป็นการผสานระหว่าง “ความเป็นครูมืออาชีพ” และ “วินัยแบบทหาร” ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และมีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น เคารพกติกา และพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และวินัยอย่างสมดุล

<u>ซักถามขณะบรรยาย (หัวข้อที่ ๕)</u>

จากที่ครูได้บรรยายในหัวข้อที่ ๕ (หัวข้อ ๕.) “การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู” มีนักเรียนคนใดสงสัยต้องการซักถามหรือไม่ ? หากไม่มี (ครูซักถาม)

๑) ให้นักเรียนลอง อธิบาย การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ ว่ามีอะไรบ้าง ? (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

๒) ให้นักเรียนลอง อธิบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ว่าเป็นอย่างไร ? (เสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบ)

<u>คำถามทบทวนหลังจบการบรรยาย</u>

จากที่ครูได้บรรยายเรื่อง **“ความเป็นครูทหาร”** นักเรียนคิดว่า นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

สรุปบทเรียน

๑. คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๑ คุณลักษณะของครูทหาร

๑.๑.๑ ความรู้

๑.๑.๑.๑ รู้เรื่อง ที่จะทำการสอนเป็นอย่างดี โดยต้องรู้ให้มากเพื่อที่จะพูดให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายที่สุด โดยศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ได้ทำการสอน ต้องรู้ข้อมูลเชิงลึกและรู้จริงในเรื่องนั้น ๆ

๑.๑.๑.๒ รู้คุณค่า ไม่สอนแบบขอไปที และเรื่องที่สอนต้องมีความทันสมัย

๑.๑.๑.๓ รู้หลักจิตวิทยา ต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน คือ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละช่วงวัยเช่น วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว และวัยชรา ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีระยะเวลาในการให้ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เท่ากัน

๑.๑.๒ ความรัก

๑.๑.๒.๑ ทัศนคติที่ดี (Attitude) หมายถึง แนวโน้มหรือความโน้มเอียงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และส่งผลต่อการแสดงออกหรือการตัดสินใจของเขา ครูทหารที่มีทัศนคติที่ดีสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ความกระตือรือร้น การตรงต่อเวลา และความเป็นกันเองกับผู้เรียน

๑.๑.๒.๒ ความประพฤติที่ดี เช่น ความมีมารยาท ความเมตตากรุณา และมีความจริงใจ

๑.๑.๓ ความสามารถ

หมายถึง การที่ครูทหารมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑.๓.๑ บุคลิกภาพของครูทหาร ประกอบด้วย

๑) ปรากฏกาย

๒) การใช้สายตา

๓) ท่วงท่าประกอบการพูด

๔) การแสดงสีหน้า

๕) ภาษาที่ใช้

๖) การเคลื่อนไหวของร่างกาย

๗) การใช้เสียง

๑.๑.๓.๒ ภาวะผู้นำของครู (Teacher Leadership)

ดร.อนันท์ งามสะอาด กล่าวถึง "ภาวะผู้นำของครู" (Teacher Leadership) ไว้ว่า

๑) Learner คือ เป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้อยู่เสมอ

๒) Example คือ ครองตนเป็นแบบอย่างได้มีเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี

๓) Attempt คือ มีความเพียรพยายามที่จะสร้างและพัฒนาคนตามวิถีชีวิตที่

๔) Drive คือ มีแรงขับ จุดประกาย ใจเบิกบาน ในแนวทางวิถีชีวิตที่บริสุทธิ์

๕) Expert คือ เชื่อมต่อความสุขที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เพื่อศิษย์ได้

๖) Responsibility คือ มีความรับผิดชอบการเรียนการสอน

๗) Self-confidence คือ มีความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู แสดงออกถึงความมั่นใจ

๘) Human relationship คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทัศนะที่กว้างไกล

๙) Intelligence คือ มีปัญญา ฉลาด สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

๑๐) Personality คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเหมาะสม

๑.๑.๓.๓ อารมณ์ขัน (Humor)

เป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทหารสามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้

๑.๒ บทบาทหน้าที่ของครูทหาร

๑.๒.๑ การเตรียม (4 P's = 4 of Preparation)

๑.๒.๑.๑ เตรียมตัวเอง (Prepare Yourself)

๑) ด้านความรู้ ต้องรู้ลึกรู้จริงในเนื้อหาวิชาที่สอน จุดสำคัญของด้านความรู้ คือ ความรู้ที่แน่นทำให้ครูทหาร "สั่งสอนอย่างมั่นใจ"และทำให้ผู้เรียน "ศรัทธาเชื่อถือ"

๒) ด้านความรัก ครูทหารต้องมีทัศนคติที่ดี และมีความประพฤติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนทั้งต่อตนเองและผู้เรียน ทัศนคติที่ดีจะส่งผลต่อบรรยากาศการเรียน ทำให้ผู้เรียนกล้าถาม กล้าฝึก และเรียนรู้อย่างเต็มที่

๓) ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพในการทำการสอนการถ่ายทอดของครูทหาร

๑.๒.๑.๒ เตรียมสื่ออุปกรณ์ (Prepare Instructional)

การเตรียมสื่อคือการทำให้ "ภาพในหัวครู" กลายเป็น "ภาพเดียวกันในหัวผู้เรียน" โดยครูทหารจะต้อง "เตรียมทั้งสื่อ PowerPoint และสื่อจำลองหรือของจริง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนไปในทางเดียวกัน"

๑.๒.๑.๓ เตรียมสภาพแวดล้อม (Prepare Learning Environment)

เช่น การบรรยายในห้องปรับอากาศ การฝึกวิชาทหารในสนามฝึกจริง

๑.๒.๑.๔ เตรียมผู้เรียน (Prepare Student)

คือการที่ครูทหารทำให้ "คนที่มาเรียนพร้อมจะเรียน" ไม่ใช่แค่ "มานั่งอยู่ในห้อง"

๑.๒.๒ การสอน

๑.๒.๒.๑ สอนให้ตรงเนื้อหา (วัตถุประสงค์)

ครูต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ให้เข้าใจ ทั้งด้าน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) จากนั้นจัดเนื้อหา,กิจกรรมให้ตรงประเด็น ไม่วกวน ไม่สอนเกินหรือข้ามหัวข้อที่จำเป็น

๑.๒.๒.๒ ใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอน

ต้องให้ผู้เรียน “เห็นภาพและเข้าใจง่าย” เนื่องจากว่าบางเนื้อหามีความซับซ้อน

๑.๒.๒.๓ ช่วยเหลือผู้เรียน

ไม่ปล่อยให้ผู้เรียนคนใดตกหล่น เพราะในภารกิจจริง หากผู้หนึ่งเกิดความไม่เข้าใจ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดหรือความเสี่ยงต่อทั้งหน่วย หรือทั้งชั้นเรียนได้

๑.๒.๒.๔ ทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจ

ถือเป็นส่วนสำคัญเพราะเป็นการประเมินผู้เรียนว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด ครูทหารต้องวัดผลอย่างเป็นกลาง ใช้ผลประเมินเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนและช่วยพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

๑.๒.๓ การเสนอแนะ

เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูทหาร เนื่องจากเนื้อหาหลายอย่างทางทหารอาจมีความซับซ้อน เช่น หลักการยิงปืน การจัดระเบียบแถว ยุทธวิธีหน่วย และการใช้ยุทโธปกรณ์เฉพาะทาง

๑.๓ ความรับผิดชอบของครูทหาร

๑.๓.๑ ความรับผิดชอบต่อตนเอง

๑.๓.๑.๑ ด้านร่างกาย

ครูทหารต้องเตรียมร่างกายให้แข็งแรง กระฉับกระเฉง พร้อมรับภารกิจทั้งในห้องเรียนและภาคสนาม รูปลักษณ์และเครื่องแต่งกายต้องเรียบร้อยตามระเบียบ เพราะภาพลักษณ์ของครูสะท้อนถึงมาตรฐานของหน่วยและกองทัพ

๑.๓.๑.๒ ด้านวาจา

ครูทหารต้องใช้ “ปิยวาจา” คือ การพูดอย่างสุภาพ สร้างพลังบวกให้กับผู้เรียน หลีกเลี่ยงคำพูดทำลายความมั่นใจของผู้เรียน เช่น การดุเกินเหตุ การประชดประชัน หรือการทำให้ผู้เรียนรู้สึก “กลัวจนไม่กล้าถาม” ดังนั้น คำพูดของครูทหารต้องมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยในชั้นเรียน

๑.๓.๑.๓ ด้านจิตใจ

ครูทหารต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี และแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ต้องมีสติควบคุมอารมณ์ แม้ในสถานการณ์ที่กดดันหรือเมื่อผู้เรียนทำผิด ครูทหารต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการสอน เชื่อมั่นว่าทุกปัญหามีทางออก และตั้งใจพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๒ ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

๑.๓.๒.๑ เข้าใจหลักจิตวิทยาของผู้เรียน

๑.๓.๒.๒ วางกฎระเบียบชัดเจน

๑.๓.๒.๓ ทดสอบความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

๑.๓.๒.๔ ใช้เวลาให้คุ้มค่าในชั้นเรียน

๑.๓.๓ ความรับผิดชอบต่อสังคม

“การปฏิบัติการทางจิตวิทยา (ปจว.)” ในรัศมี ๑๖ กิโลเมตรรอบฐานบิน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับกองทัพ

บทบาทนี้ช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างกองทัพและประชาชน และช่วยพัฒนาให้ครูทหารเป็น “แบบอย่างของพลเมืองดี” ในสังคม

๑.๓.๔ ความรับผิดชอบต่อกองทัพ

ครูทหารไม่ใช่เพียงผู้สอน แต่เป็นทหารเต็มตัวที่มีพันธะต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และต่อกองทัพ โดยมีรากฐานมาจากการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งสื่อถึงความพร้อม “เสียชีพเพื่อชาติ”

ความรับผิดชอบจึงสะท้อนอยู่ในค่านิยมหลักของกองทัพอากาศ (AIR)

A – Airmanship

หมายถึง มีความรู้ ทักษะ และวินัยแบบทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญและมาตรฐานสูงที่สุด

I – Integrity & Allegiance

หมายถึง ความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในคุณธรรม จงรักภักดีต่อชาติ และซื่อตรงต่อหน้าที่ทุกประการ

R – Responsibility

หมายถึง ความรับผิดชอบต่อภารกิจ ถ่ายทอดความรู้ด้วยความตั้งใจ ใช้งบประมาณ ทรัพยากร และเวลาของราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า , เป็นแบบอย่างของทหารที่ขยัน อดทน และไว้วางใจได้

“ความรับผิดชอบต่อกองทัพ” ของครูทหาร สามารถสรุปได้ว่า ครูทหารต้องเป็นผู้ที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน ซึ่งทั้งสี่คุณลักษณะนี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพ และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

๑.๔ ความหมายของครู (TEACHERS)

๑.๔.๑ Teaching

ครูทหารต้องรักการสอน

๑.๔.๒ Ethic

ครูทหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เปรียบปูชนียบุคคล

๑.๔.๓ Academic

ครูทหารต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

๑.๔.๔ Culture heritage

ครูทหารต้องเข้าใจวัฒนธรรมขององค์กร / ภารกิจ

๑.๔.๕ Human Relationship

ครูควรมีปิยวาจา เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์

๑.๔.๖ Evaluation ครูควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ

๑.๔.๗ Research

ครูควรพัฒนาการสอนด้วยการวิจัย

๑.๔.๘ Service

ครูควรมีจิตใจให้บริการตลอดเวลา เปรียบเสมือนเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

๒. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

๒.๑ องค์ประกอบแห่งการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

หัวใจสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถอธิบายได้ผ่านกรอบ Head – Hand – Heart ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนกันและไม่อาจแยกจากกันได้

๒.๑.๑ Head (ความรู้)

๒.๑.๒ Hand (ทักษะ)

๒.๑.๓ Heart (ทัศนคติ)

๒.๒ วิธีการเรียนรู้

การพัฒนาครูทหารด้านความรู้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทันสมัย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ของครูทหารไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือเอกสารทางราชการเท่านั้น แต่ควรเปิดรับแหล่งเรียนรู้จากหลายช่องทาง ดังนี้

๒.๒.๑ อ่านหนังสือ วารสาร

๒.๒.๒ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ

๒.๒.๓ ค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

๒.๒.๔ สอบถามผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ

๒.๒.๕ ฝึกจับใจความเพื่อแยกแยะสาระสำคัญ

๒.๓ ทักษะพื้นฐานสำคัญของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการมีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายด้านที่ช่วยให้ครูทหารสามารถรับรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๓.๑ ทักษะการฟัง

๒.๓.๒ ทักษะการอ่าน

๒.๓.๓ ทักษะการถาม

๒.๓.๔ ทักษะการคิด

๒.๓.๕ ทักษะการเขียน

๒.๓.๖ ทักษะการปฏิบัติ

๒.๔ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person)

หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถและความตั้งใจในการแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่จำกัดเฉพาะในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ การเป็นบุคคลแห่ง

การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ๒ ลักษณะสำคัญ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาครูทหาร ดังนี้

๒.๔.๑ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยตนเอง

๒.๔.๒ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยการฝึกหัด

๒.๕ วิธีพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

๒.๕.๑ พัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ และศึกษาบางวิชาอย่างลึกซึ้ง

๒.๕.๒ ใช้เครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้

๒.๕.๓ สร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

๒.๕.๔ การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

๓. การจัดการความรู้ของครู

๓.๑ การเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ทุกระดับ

๓.๑.๑ ระดับการถ่ายทอดความรู้ของครู สามารถจำแนกได้เป็น ๔ ระดับสำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑.๑ ความรู้ระดับข้อเท็จจริง (Fact)

เป็นความรู้ที่ผู้เรียนต้อง “รู้และจำ” เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ระดับที่สูงขึ้น

๓.๑.๒.๑ ความรู้ระดับความคิดรวบยอด (Concept)

คือ ความเข้าใจภาพรวม ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และโครงสร้างของความรู้

๓.๑.๓.๑ ความรู้ระดับหลักการ (Principle)

คือ ความรู้ที่อธิบายเหตุและผล กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่ใช้ในการตัดสินใจ

๓.๑.๔.๑ ความรู้ระดับทฤษฎี (Theory)

คือ ความรู้เชิงนามธรรมที่เป็นระบบ สามารถใช้อธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

๓.๒ การเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง

๓.๒.๑ องค์ประกอบของการเป็นครู ๒๔ ชั่วโมง ประกอบด้วย

๓.๒.๑.๑ ต้นแบบ (Role Model)

“แบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังศิษย์”

๓.๒.๑.๒ ที่ปรึกษา (Counsellor)

การเป็นที่ปรึกษาที่ดีจะช่วยให้ศิษย์เกิดความเชื่อมั่น กล้าปรึกษา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกทาง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านวินัยหรือจิตใจในระยะยาว

๓.๒.๑.๓ อบอุ่น (Warming)

“ความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของวินัย”

๓.๒.๑.๔ ชี้แนะ (Guidance)

ครูทหารต้องสามารถ “ชี้แนะเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด” ให้กับศิษย์ โดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ภายใต้กรอบภารกิจและความต้องการของกองทัพ

๓.๓ การเป็นครูทั้งตัว

๓.๓.๑ องค์ประกอบของการเป็นครูทั้งตัว ประกอบด้วย

๓.๓.๑.๑ บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพที่ดี จะช่วยให้ศิษย์เคารพครูจากความศรัทธา ไม่ใช่ความหวาดกลัว และส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับคำสอนและการปฏิบัติตามคำสั่งในการฝึก

๓.๓.๑.๒ ความรู้ (Knowledge)

ครูทหารต้องมี “องค์ความรู้ที่ถูกต้อง ลึก และทันสมัย” เพื่อใช้ในการถ่ายทอดแก่ศิษย์

๓.๓.๑.๓ ทักษะ (Skills)

ทักษะของครูทหารคือความสามารถในการ “ลงมือทำให้ดู ทำเป็นแบบอย่าง และฝึกให้ศิษย์ทำได้จริง” ไม่ใช่เพียงการบอกหรือสั่งการ

๓.๓.๑.๔ ทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติที่ดีจะสะท้อนออกมาในคำพูด น้ำเสียง และการตัดสินใจของครู ซึ่งศิษย์สามารถรับรู้และซึมซับได้โดยไม่รู้ตัว

๔. การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู

๔.๑ ความหมายของศักยภาพ (Potential)

ศักยภาพของครูทหาร หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และคุณธรรมที่มีอยู่ภายในตัวครูทหาร ซึ่งอาจยังไม่ปรากฏชัดในระยะแรก แต่สามารถพัฒนาและดึงออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ผ่านกระบวนการฝึกฝน การเรียนรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูและทหารควบคู่กัน

๔.๑.๑ ศักยภาพของครูทหาร สามารถพิจารณาได้ใน ๔ มิติสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑.๑ ศักยภาพด้านความรู้ (Knowledge Potential)

ทั้งด้านวิชาการและวิชาทหารอย่างลึกซึ้ง เข้าใจหลักการ เหตุผลและบริบทของเนื้อหาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๔.๑.๑.๒ ศักยภาพด้านทักษะ (Skill Potential)

ครูทหารต้องมีทักษะในการสอน การฝึก การสื่อสาร การควบคุมชั้นเรียน สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และใช้ทักษะทางทหารเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้

๔.๑.๑.๓ ศักยภาพด้านบุคลิกภาพและภาวะผู้นำ (Personality & Leadership Potential)

มีความสง่างาม วินัย ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบสูง บุคลิกภาพที่ดีจะช่วยเสริมพลังในการถ่ายทอดความรู้และสร้างแรงศรัทธาให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตาม

๔.๑.๑.๔ ศักยภาพด้านคุณธรรมและทัศนคติ (Moral & Attitude Potential)

มีจิตสำนึกในการเสียสละ อดทน ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในระเบียบแบบแผน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน

๔.๒ การเสริมสร้างสมรรถภาพความเป็นครู (ในบริบทครูทหาร)

๔.๒.๑ ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรม

ทั้งในรูปแบบหลักสูตรภายในกองทัพ หลักสูตรภายนอกและการฝึกภาคสนาม เพื่อเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ

๔.๒.๒ ร่วมประชุมวิชาการ

ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) กับครู นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้ครูทหารมีมุมมองที่กว้างขึ้น สามารถนำองค์ความรู้ใหม่มาปรับใช้กับการเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ ช่วยเหลือเพื่อนครู

เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมในหมู่ครูทหาร ครูที่มีประสบการณ์มากควรให้คำแนะนำ ถ่ายทอดประสบการณ์ และเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูรุ่นใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนโดยรวม และสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งในองค์กรทางการศึกษาและการฝึกของกองทัพ

๔.๒.๔ ให้ทุนวิจัยและศึกษาต่อ

เป็นการพัฒนาครูทหารในเชิงลึก ช่วยส่งเสริมให้ครูทหารได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทหาร การฝึก การเรียนการสอน และการพัฒนากำลังพล ผลงานวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้พัฒนาหลักสูตร นโยบาย และแนวทางการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน

๔.๒.๕ จัดกิจกรรมสัมมนา

เป็นการเปิดโอกาสให้ครูทหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการฝึกกำลังพล การสัมมนายังช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และกระตุ้นให้ครูทหารเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๔.๒.๖ ส่งเสริมการเขียนตำรา

การส่งเสริมให้ครูทหารเขียนตำรา เอกสารประกอบการสอน หรือคู่มือการฝึก เป็นการยกระดับองค์ความรู้ขององค์กรอย่างยั่งยืน ตำราที่ครูทหารจัดทำขึ้นจากประสบการณ์จริงจะมีความเหมาะสมกับบริบททางทหาร สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการเรียนการสอนและการฝึกในระยะยาว อีกทั้งยังสะท้อนความเป็นครูมืออาชีพและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของครูทหาร
สามารถรับรู้และซึมซับได้โดยไม่รู้ตัว

๕. การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

๕.๑ การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพครูทหาร

๕.๑.๑ การเสริมสร้างความก้าวหน้าวิชาชีพครูทหาร สามารถพิจารณาได้ใน ๓ มิติสำคัญ ดังนี้

๕.๑.๑.๑ การพัฒนาความรู้และสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการสอนและการฝึกกำลังพล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความก้าวหน้าในวิชาชีพครูและสายงานทหาร

๕.๑.๑.๒ เส้นทางความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ

มิได้จำกัดเฉพาะการเลื่อนตำแหน่งทางทหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาเป็นครู นักวิชาการทหารหรือผู้บริหารทางการศึกษาในหน่วยทหาร ซึ่งสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพ

๕.๑.๑.๓ การสร้างผลงานทางวิชาการ

เช่น งานวิจัย ตำรา คู่มือการฝึก หรือบทความทางวิชากา สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนและการฝึกกำลังพล รวมทั้งเป็นหลักฐานแสดงความสามารถและความเชี่ยวชาญของครูทหาร

๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

๕.๒.๑ การปฏิรูปการศึกษาของไทย

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม” เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดกรอบ แนวทาง และมาตรฐานในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ “ครู” เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูจึงต้องมีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และจริยธรรมตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

๕.๒.๒ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู

เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนต้องมี “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” ซึ่งออกโดย คุรุสภา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งนี้ เพื่อควบคุม กำกับ และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูในด้าน

๕.๒.๓ ความเชื่อมโยงกับบริบทของครูทหาร

ครูทหารย่อมต้องปฏิบัติตามกรอบของการปฏิรูปการศึกษาเช่นเดียวกับครูทั่วไป กล่าวคือต้องมีคุณสมบัติและมาตรฐานความเป็นครูตามที่กฎหมายกำหนด ควบคู่กับการยึดถือวินัยและระเบียบแบบแผนทางทหาร

๕.๒.๔ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะสำหรับข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอนพ.ศ.๒๕๖๑

๕.๒.๔.๑ หลักการและเหตุผล : ข้อบังคับฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อ

๑) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่สอน

๒) กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่วิทยฐานะอย่างชัดเจน เป็นธรรม และตรวจสอบได้

๓) ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครูทหารควบคู่กับสายงานทหาร

๔) สร้างแรงจูงใจให้ครูทหารพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕.๒.๔.๒ ขอบเขตการบังคับใช้

ใช้บังคับกับ ข้าราชการทหารที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอน ในสถานศึกษา หน่วยฝึก หรือสถาบันการศึกษาทางทหาร ตามที่กองทัพกำหนด

๕.๒.๔.๓ ความหมายของ “วิทยฐานะ”

วิทยฐานะ หมายถึง ระดับความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความเป็นมืออาชีพทางการสอนของข้าราชการทหาร ซึ่งสะท้อนถึง

๑) ความรู้ความสามารถ

๒) ประสบการณ์ในการสอน

๓) ผลงานทางวิชาการและการฝึก

๔) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

๕.๒.๔.๔ ระดับวิทยฐานะของข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอน : โดยทั่วไป วิทยฐานะจะกำหนดเป็นลำดับขั้น เช่น

๑) ครูชำนาญการต้น

๒) ครูชำนาญการ

๓) ครูชำนาญการพิเศษ

๔) ครูเชี่ยวชาญ

๕) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

(ชื่อระดับอาจแตกต่างตามประกาศหรือแนวปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพ)

๕.๒.๔.๕ หลักเกณฑ์และคุณสมบัติในการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ : ข้าราชการทหารที่ประสงค์ขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ ต้องมีคุณสมบัติสำคัญ เช่น

๑) ปฏิบัติหน้าที่สอนตามระยะเวลาที่กำหนด

๒) มีผลการปฏิบัติงานด้านการสอนและการฝึกในระดับดีขึ้นไป

๓) มีผลงานทางวิชาการ เช่น

(๑) เอกสารประกอบการสอน

(๒) คู่มือการฝึก

(๓) งานวิจัย

(๔) ตำราทางวิชาการหรือทางทหาร

(๕) มีความประพฤติและวินัยทหารเรียบร้อย

๕.๒.๔.๖ การประเมินและพิจารณาวิทยฐานะ : การพิจารณาวิทยฐานะเป็นไปตามหลัก

๑) ความโปร่งใส

๒) ความเป็นธรรม

๓) การประเมินจากผลงานจริงและการปฏิบัติหน้าที่จริง

โดยจะมีคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ทำหน้าที่พิจารณาคุณสมบัติและผลงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๕.๒.๔.๗ สิทธิและประโยชน์ของผู้มีวิทยฐานะ : ข้าราชการทหารที่ได้รับการกำหนดวิทยฐานะจะได้รับ

๑) การยอมรับในความเชี่ยวชาญด้านการสอน

๒) ความก้าวหน้าในสายงานครูทหาร

๓) สิทธิประโยชน์ด้านตำแหน่ง หน้าที่ และการพัฒนาในอนาคต

๔) เป็นแบบอย่างและผู้นำทางวิชาการแก่ครูทหารรุ่นต่อไป

๕.๒.๔.๘ ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพครู : ข้อบังคับฉบับนี้สอดคล้องกับ

๑) แนวคิดมาตรฐานวิชาชีพครู

๒) การพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง

๓) การปฏิรูปการศึกษาและการยกระดับคุณภาพผู้สอน

โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกองทัพและวินัยทหาร

สรุปภาพรวม : ข้อบังคับว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะสำหรับข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่สอน พ.ศ.๒๕๖๑ เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับความเป็น “ครูทหารมืออาชีพ” ช่วยสร้างมาตรฐาน ความก้าวหน้า และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้การเรียนการสอนและการฝึกกำลังพลของกองทัพมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน

๕.๓ หลักธรรมาภิบาล (ในบริบทของครูทหาร)

หลักธรรมาภิบาลเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของครู เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทของครูทหาร ซึ่งมีบทบาททั้งด้านการศึกษาและการรักษาวินัย การยึดหลักธรรมาภิบาลจึงช่วยสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๕.๓.๑ หลักนิติธรรม

ครูทหารต้องจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นธรรม มีเกณฑ์ที่แน่นอน เช่น การกำหนดรูปแบบการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม ระดับคะแนนที่ได้เกรดต่าง ๆ ต้องประกาศให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าและใช้เกณฑ์เดียวกันกับผู้เรียนทุกคน เพื่อลดความคลุมเครือและความรู้สึกไม่เป็นธรรม

๕.๓.๒ หลักคุณธรรม

ครูทหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตา และยุติธรรม ไม่ใช้อำนาจในทางที่กดขี่ ข่มเหง หรือเลือกปฏิบัติ การแสดงออกที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคารพ ศรัทธา และซึมซับคุณค่าทางจริยธรรมควบคู่ไปกับวินัยแบบทหาร

๕.๓.๓ หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ครูทหารควรมีแนวทางการในปฏิบัติงานที่ชัดเจน เปิดเผย และสามารถตรวจสอบได้ เช่น การแจ้งแผนการสอน วิธีการประเมินผล คะแนน และเหตุผลของการให้ผลการเรียนอย่างตรงไปตรงมา การดำเนินงานที่โปร่งใสจะช่วยลดข้อสงสัย สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

๕.๓.๔ หลักการมีส่วนร่วม

การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และการตรวจสอบ เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเปิดช่องทางให้ผู้เรียนสอบถามหรืออุทธรณ์ผลการประเมินอย่างเหมาะสม

๕.๓.๕ หลักความรับผิดชอบ

ครูทหารต้องมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ทั้งด้านการสอน การฝึก และการประเมินผล พร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เรียน การแสดงความรับผิดชอบอย่างจริงจังจะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของครูทหาร

๕.๓.๖ หลักความคุ้มค่า

การใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ครูทหารควรบริหารจัดการเวลา งบประมาณ อุปกรณ์การฝึก และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม ไม่สิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า

<u>กระตุ้นซ้ำ</u>

ประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง **“ความเป็นครูทหาร”** เพิ่มมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ และเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำหน้าที่ครูทหาร นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้นี้ไปแนะนำ เผยแพร่และบอกต่อให้กับผู้อื่นที่สนใจต่อไปได้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว การเรียนในวันนี้ นักเรียนทุกคนตั้งใจและสนใจเป็นอย่างดี ดังนั้นครูขอให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้กับตัวเอง (รอนักเรียนปรบมือเสร็จ) และหากนักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาวิชานี้ นักเรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก

กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2562). *คู่มือครูทหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานวิชาชีพครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2560). *จิตวิทยาครู: แนวทางการเข้าใจและพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

<u>ขั้นจบบทเรียน</u>

ความเป็นครูทหารของแต่ละคนนั้น ย่อมมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่แตกต่างกัน สิ่งสำคัญคือครูทหารต้องพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กรอบที่กำหนด นอกจากนี้การไม่นำมาตรฐานของตนเองไปเป็นไม้บรรทัดเพื่อวัดมาตรฐานของผู้อื่น ก็ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันของครูทหารกับผู้เรียนสามารถดำเนินการไปถึงจุดหมายด้วยความรักความเข้าใจ ก่อให้เกิดความสามัคคี ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อสังคม และต่อกองทัพอากาศสืบไป

ก่อนจบบทเรียน ครูขอน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่พระองค์ทรงพระราชทานให้กับครูทั่วประเทศ เพื่อให้พวกเราตระหนักถึงความสำคัญของการ “ทำหน้าที่ครู” ความว่า

...ขอให้ท่านตระหนักว่า **ความเจริญ หรือความเสื่อม**ของชาตินั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ผลการอบรมของท่าน ถือได้ว่า เป็นเครื่อง**กำหนดอนาคตของบ้านเมือง**โดยแท้ **เมื่อท่านได้เลือกหน้าที่ของท่านเช่นนี้แล้ว** ท่านต้องพยายาม ทำทั้งด้วยกายและด้วยใจ โดยเต็มกำลัง เพื่อให้เสร็จสมบูรณ์ ให้สมกับหน้าที่อันสำคัญนี้...